

V E R K

BILDMUSEET

VERKSAMHETS-
BERÄTTELSE 2023

S A M -

H E T /

2 0 2 3

INNEHÅLL /

03	FÖRORD
05	UTSTÄLLNINGAR
10	PROGRAMVERKSAMHET
12	PEDAGOGISK VERKSAMHET
17	UTSTÄLLNINGAR PÅ TURNÉ
18	PROJEKT
20	IASPIS
21	UTBILDNINGSSAMARBETEN
22	UMARTS
23	MEDIA
25	ÖPPETTIDER / BESÖKSSTATISTIK
26	EKONOMI / RÄDGIVANDE GRUPP
27	PERSONAL
29	UTSTÄLLNINGAR / FULLSTÄNDIGT PROGRAM
34	PROGRAMVERKSAMHET / FULLSTÄNDIGT PROGRAM
39	PRESSKLIPP I URVAL

Omfattande arbete med Bildmuseets klimatanläggning gjorde att vi tvingades hålla stängt under inledningen av 2023. Insatsen var nödvändig för att säkerställa ett stabilt klimat för konsten och för att vi ska kunna bedriva vår verksamhet. Arbetet genomfördes under fyra månader, mellan 30 januari och 25 maj. Under den stängda perioden passade vi på att göra andra investeringar i fastighet och teknik som att byta armaturer från halogen till led och ljusstyrningssystem i de tre utställningssalarna. Stängningen gav oss också möjlighet att se över och fräscha upp andra delar av fastigheten som de vackra trägolven, hissarna, skyltning och annat. Vid sidan av planering och förberedelser inför kommande utställningar och program satsade vi även på verksamhetsutveckling, bland annat arbetade museivärdarna med att utveckla nya format för visningar, så kallade kortvisningar, konstsamtal som utgår från ett konstverk eller ett tema. Konstpedagogerna arbetade fram strategier för att nå de lärare som ännu inte hittat till Bildmuseet med sina elever.

Åtta utställningar presenterades på Bildmuseet under 2023 varav fem hade vernissage under året. I slutet av maj återöppnade vi med tre nya utställningar: *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis*, *Årets svenska bilderbok* och Konsthögskolans masterutställning, som för första gången visades under hela sommaren i enlighet med vårt nya årshjul. Höstens program inleddes i september med konstnären Mandana Moghaddams separatutställning *Kvinna Liv Frihet* och följdes sedan av konstnären Loulou Cherinets utställning *State Design* i oktober. Av årets alla utställningar utmärkte sig *Ner till Norr* med 30 deltagande konstnärer som den mest ambitiösa. Utställningen som var resultatet av ett flerårigt internationellt samarbete med Portland Art Museum i Maine, USA och Reykjaviks konstmuseum, Island väckte stor uppmärksamhet i media och bland våra besökare. Temat hamnade helt rätt i tid och sammanföll med det växande intresset för norra Sverige, de stora industrisatsningarna i Norrland och den alltmer kritiska klimatfrågan. Vår utställning med den amerikanska konstnären Nancy Holt som visades på Bildmuseet fram till mitten av januari gick på turné till MACBA i Barcelona där den presenterades under sommaren och hösten 2023. *Nancy Holt / Inside Outside* som var den största presentationen av Holts arbete någonsin producerades av Bildmuseet i samarbete med Holt/Smithson Foundation i Santa Fe, USA.

Av årets utställningar fick *Ner till norr / Samtida konst i Arktis* allra störst medial bevakning. Den recenserades i de fyra nationella dagstidningarna och även i internationell media, och den genererade flera inslag i Sveriges Radio och SVT. Utställningen listades bland de viktigaste konsthändelserna av Dagens Nyheter och nyhetsbyrån TT. TT skrev också en artikel om utställningen, vilken fick stor spridning över landet genom 66 publiceringar. Mandana Moghaddams *Kvinna Liv Frihet* fick god medial uppmärksamhet i samband med att den öppnade på årsdagen av Mahsa Zhina Aminis död, startskottet för protesterna i Iran och *Loulou Cherinet / State Design* listades som en konsthändelse att se fram emot.

Under 2023 återupptog vi våra Art Fridays vilka möttes av ett större gensvar än någonsin. Dessa konstkvällar lockar besökare i alla åldrar och är mycket välbesökta, med ca 3000 - 5000 personer varje gång. Det totala antalet besökare till Bildmuseet under 2023 uppgick till 59000, detta trots att vi hade stängt i fyra månader. Satsningen på att öka möjligheten till samtal om konst med Bildmuseets besökare i form av de nya kortvisningarna tillsammans med dagliga lunchvisningar och familjevisningar på helgerna, var mycket uppskattad. Stängningen våren 2023 påverkade våra pedagogiska aktiviteter där totalt 809 elever deltog i skolprogrammen och 887 barn och vuxna besökte Öppen bildförskola. Antalet publika programpunkter var dock högre än under förra året, totalt 32 programpunkter.

2023 var sista året för Networking North som initierats av Bildmuseet med syfte att stödja konstnärer verksamma i norra Sverige. Projektet genomfördes med stöd av Tillväxtverket och Region Västerbotten. Som en del i projektet presenterade vi under hösten helt nya performanceverk av konstnärer i norr på Bildmuseet. I mitten av november avslutades projektet med ett seminarium, *Networking North / Decolonizing Future*, som samlade drygt 80 personer; konstnärer och curatorer från hela norra Sverige tillsammans med nordiska gäster och studenter från CuratorLab på Konstfack.

Samarbetet inom Umeå centrum för arkitektur, design och konst (UmArts) har utvecklats under året. En framgångsrik ansökan till Wallenbergstiftelsen resulterade i att Sarah Cook, professor i Museum studies vid Edinburgh University, startade sin gästprofessur vid Umeå universitet i mars 2023 där hon ska curatera en utställning på temat konst och AI för Bildmuseet.

2023 lyckades Bildmuseet bjuda på ett rikt och mångfacetterat program trots utmaningarna med fastigheten. Vi kan konstatera att människor söker sig till konsten och att våra utställningar, tillsammans med samtal, visningar och program, inklusive våra Art Fridays, lockar en stor och bred publik i alla åldrar. Kort sagt: Bildmuseet har en viktig roll i Umeå. Vi fyller ett behov i vår samtid och det är vi väldigt glada och tacksamma över.

Katarina Pierre
Museichef

Vid 2023 års inledning bjöd Bildmuseet på tre utställningar parallellt. Den största var utställningen *Nancy Holt / Inside Outside* som presenterades på flera våningar i huset. Redan vid entrén mötte besökare Holts monumentala installation *Ventilation System* (1985-92) vars blänkande ventilationsrör i olika dimensioner förgrenade sig likt ett träd i receptionen och även utomhus mot Arkitekt högskolan. I detta verk, liksom i samtliga verk i serien *System Works*, lyfter Holt fram de system som ger oss luft, vatten och energi. System som vi är beroende av för vår överlevnad men som är osynliga och undagömda inne i väggarna i våra byggnader. Holt vänder bokstavligen våra byggnader ut och in och låter dessa system för ett ögonblick inta huvudrollen. *Electrical Lighting for Reading Room* (1985), ett annat verk i serien och det centrala verket på plan 6, var en funktionell skulptur bestående av lysande glödlampor och med elinstallationsrör av metall som bildade ett geometriskt mönster på läsrummets väggar. Här kunde besökare slå sig ned, läsa böcker och titta på Holts videofilmer från sent 1960-tal och tidigt 1970-tal, vilka erbjöd en tidsresa tillbaka till den experimentella konstscenen i New York. På plan 6 presenterades också hennes 16mm-filmer, personliga porträtt av landskap, tillsammans med fotografiska serier från olika delar av världen.

Salen på plan 5 dedikerades framför allt till *Sun Tunnels* (1973-76), Holts mest kända verk, med skisser, ritningar, en film om tillkomsten av verket och fyra monumentala fotografier av soltunnlarna tagna av den amerikanska fotografen Richard Misrach. Här återfanns också flera av hennes "Locators", minimalistiska skulpturer av industrirör som hon själv beskrivit som "verktyg för seendet". Denna sal bjöd också på *Concrete Poems*, tidiga poetiska verk på papper, tillsammans med den stora rumsinstallationen *Mirrors of Light* (1973). I installationen *Points of View* (1974), nere på plan 0, debatterade fyra konstnärspår perceptionens olösliga dilemma. Vad är det vi ser och varför ser vi det vi ser, är den återkommande frågan i Holts konstnärskap. Hon uppmärksammar oss på att hur vi uppfattar världen präglas av från vilken plats vi betraktar den. Hennes verk skärper våra sinnen och uppmanar oss att inta ett kritiskt förhållningssätt till oss själva och vår omvärld.

Nancy Holt / Inside Outside, den största presentationen av Holts arbete till dags dato, var en stor satsning från Bildmuseets sida som gav stort gensvar i den internationella konstvärlden. *Inside Outside* skrev in en kvinnlig konstnär i konsthistorien inom den manligt kodade genren Land art. Det var också en utställning vars tematik kändes relevant i vår samtid med de frågor Holt lyfter kring människans förhållande till naturen, hur vi påverkar miljön och planeten och konsekvenserna av detta.

Parallellt med *Nancy Holt / Inside Outside* visades grupputställningen *Teve-trampolinen*. Utställningen, som presenterades på plan 3 tog sin utgångspunkt i barn televisionen från 1965-1985. Konstnärer och författare hade bjudits in att skapa nya verk med inspiration från barnprogram som *Drutten och Krokodilen*, *Sesam*, *John Blund* och *Professor Balthazar*. Teveprogrammen har utgjort ett slags trampolin eller språngbräda för varje konstnär och förfat-

tares egna minnen och reflektioner. Deras tolkningar berörde bland annat hur barntelevision är kopplad till frågor om minne, medborgarskap, folkbildning och politiska rörelser. De konstnärer som medverkade i utställningen var Petra Bauer, Ida Börjel & Lo Hillarp, Andjeas Ejiksson, Annika Eriksson, Jennifer Hayashida, Salad Hilowle, Balsam Karam, Behzad Khosravi Noori, Runo Lagomarsino, Katarina Pirak Sikku och Olivia Plender. Visuellt var det dominerande verket i utställningen *Professor Balthazar och monumentet till den osynliga medborgaren*. Den färgglada lekskulpturen i salens mitt skapades av konstnären Behzad Khosravi Noori utifrån ett avsnitt av barnprogrammet *Professor Balthazar*. Utställningen som också innehöll textbaserade verk, installationer, video och textila verk attraherade besökare i olika åldrar, alltifrån små barn som lekte i skulpturen, till personer som minns teveprogrammen och andra som stimulerades av de frågor som utställningen väckte kring vårt transnationella kulturarv, barntelevisionens och public services roll. *Teve-trampolinen* producerades av Bildmuseet i samarbete med Kalmar konstmuseum och hade initierats och curaterats av Maria Lind och Andjeas Ejiksson.

Den tredje utställningen var Mats Jonssons utställning *Fortfarande same* som baserades på hans Augustprismominerade bok *När vi var same*, där han utforskar sitt skogssamiska arv, en familjehistoria som förträngts och tystats ned. På plan 4 kunde besökare ta del av skisser och det omfattande underlag och material som han samlat inför arbetet med boken. Här visades också några av de föremål som är centrala i hans serieroman, en samisk halskrage i silver, samisk rotslöjd och ”spanna”, en svepask i trä där hans farfar förvarade dokument som vittande om hans samiska liv. På fondväggen hade tre serierutor återskapats i form av monumentala väggmålningar. De skildrade det ögonblick då Mats Jonsson bryter igenom en mur och upptäcker en helt ny värld på andra sidan, sitt samiska arv. En annan del av utställningen var en läshörna med hans böcker och en intervju som filmats på plats vid hans familjs skogssamiska viste i Dammbacken, Malå.

Eftersom Bildmuseet var stängt mellan 30 januari och 25 maj, till följd av arbetet med fastighetens klimatsystem, så öppnade huset med en trippelvernissage på Art Friday 26 maj. Den största var *Ner till norr / Samtida konst i Arktis* som visades på plan 5 och 6. Utställningen var resultatet av ett flerårigt samarbete med Portland Museum of Art och Reykjavik Art Museum och fokuserade på konstnärer verksamma i norr och de frågor de lyfter kring klimatförändringar, kolonialism, historia och identitet. Totalt 30 konstnärer presenterade verk i många olika tekniker och format där flera verk var producerade direkt för utställningen. Ett var Anders Sunnas *Torne STYX* (2021) högst upp i hissnischen på plan 6. Den ödesmättade och närmast sakrala målningen med en mäktig älv i vårvinterljus vid vars strand Döden utmäter tiden för den samiska kulturen och för mänskligheten som helhet. Andra verk som skapats direkt för utställningen var *Från Katarina Pirak Sikkus arkiv: Piraks och Klementssons vandringsleder och fäderneärvda renmärken* (2021) och Mattias Olofssons fotografiska porträtt av byn Storbrännan i Västerbotten *Everywhere but nowhere* (2021). I verket *Illulisaat* återskapade Peter Soriano

sin upplevelse av isbergen i Diskobukten på Grönland genom en stor väggmålning i hissnischen på plan 5. Konstnären D'Arcy Wilson påminde oss om människans obetydlighet i förhållande till planetens långa historia i videon *#1 Fan (Long run)*, (2018-19) där hon springer i ett mäktigt klipplandskap vid västra Newfoundland's kust och närmast desperat uttrycker sin obesvarade kärlek till naturen. Övriga medverkande konstnärer i denna imponerande utställning var: Ragnar Axelsson (Island), Jordan Bennett (Kanada), Jason Brown (USA), Reggie Burrows Hodges (USA), Christopher Carroll (USA), Jóhan Martin Christiansen (Färöarna), Lauren Fensterstock (USA), Gideonsson/Londré (Sverige), Julie Edel Hardenberg (Grönland), Joan Jonas (USA), Jessie Kleemann (Grönland), Justin Levesque (USA), Anna Líndal (Island), Meagan Musseau (Kanada), Ann Cathrin November Høibo (Norge), Frida Orupabo (Norge), Bitá Razavi (Finland/Estland), Joshua Reiman (USA), Hans Rosenström (Finland), Máret Ánne Sara (Norge), Magnús Sigurðarsson (Island), Andreas Siqueland (Norge), Superflex (Danmark), Snæbjörnsdóttir/Wilson (Island/Storbritannien), D'Arcy Wilson (Kanada), Arngunnur Ýr (Island).

Ner till norr vände bokstavligen kartan upp och ner och satte norr i fokus. Helt rätt i tid vad gäller det nyvaknade intresset för norr och utställningen fick också oerhört mycket uppmärksamhet i media. Även vad gäller publika evenemang, seminarier och konferenser var utställningen klockren tematiskt. Ett exempel är Arktiskt forum som detta år utgick från konstverken i *Ner till norr* och var ett samarrangemang mellan Bildmuseet, Vårdduo och Arktiskt Centrum vid Umeå universitet.

Den andra utställningen som invigdes i slutet av maj var Konsthögskolans masterutställning på plan 3 och på plan 4. Utställningen *I Cut Across the Stream* erbjöd inblickar i samtidskonstens diskussioner och undersökningar av tekniker och material, där keramik, skulptur och måleri var särskilt framträdande. 2023 års utställning presenterade verk av Oliver Bugge, Linn Byrkjeland, Noa Costas Martín, Gideon Eillert, Emie / Eva-Marie Elg, Therése Hurtig, Kiril Prikazcik, Eric Seppas, Rebecca Sharp, Fredrik Zanichelli, Anna Zingmark och Jo Öqvist. Curator och huvudhandledare för utställningen var konstnären Kristina Buch, professor vid Konsthögskolan. Konsthögskolans masterutställning visades detta år för första gången under hela sommaren fram till mitten av augusti.

Den tredje utställningen som öppnade var *Årets svenska bilderbok* på plan 2. För tolfte året i rad presenterade Bildmuseet vinnaren av den nationella utmärkelsen Snöbollen. Priset delades ut under Littfest, Umeå internationella litteraturfestival och den vinnande boken detta år var *Såret* av Emma AdBåge. *Såret* är en bok om att slå sig, få ett sår och plötsligt hamna i centrum. Det är otäckt med blodet men samtidigt lite härligt med uppmärksamheten. Men vad händer sen, när såret försvinner? Vem bryr sig om ett litet ärr? *Såret* lockar in läsaren i en vardagsdramatik med existentiell botten. Utställningen på Bildmuseet presenterades originalbilder och skisser till boken där Emma AdBåge skapat både bild och text.

Hösten på Bildmuseet inleddes med en lördagsvernissage den 16 september med Mandana Moghaddam. Den svensk-iranska konstnären är sedan tidigare känd för Umeåborna genom sitt utomhusverk *Vinden bär oss med sig* (2015) mellan Universitetsbiblioteket och Humanisthuset på Umeå universitets huvudcampus, en installation i formgjuten betong som återskapar minnet av ett studentrum eller en flyktingförläggning. Hennes poetiska och politiska *Kvinna Liv Frihet* på Bildmuseet, Moghaddams största separatutställning hittills, tog sin utgångspunkt i situationen för kvinnor i dagens Iran men förmedlar dessa erfarenheter genom äldre sagor och berättelser. En av dessa är den persiska sagan *Chelgis* [fyrtio flåtor] som är välkänd i Iran och som inspirerat henne till en serie verk. I berättelsen blir flickan Chelgis med de fyrtio flåtorna tillfångatagen av en demon i en vacker trädgård. Den stänger in henne och manipulerar både flickan och världen utanför. I utställningen visades verket *Chelgis I* (2002), en av Mandana Moghaddams många gestaltningar av sagan, en skulptur med mänskliga proportioner helt täckt med hår från hjässan och ända ner på golvet, innesluten i en glasbur. När man går runt skulpturen med förhoppningen att möta ett ansikte, upptäcker man att det inte finns något ansikte för att varelsen är helt dold av hår. Är den okontrollerade hårväxten en motståndshandling, ett sätt att gömma sig för världen eller är den ett påtvingat fängelse? Det kvinnliga håret som en laddad symbol är något som återkommer i många av Moghaddams verk. Så också i den installation som producerats särskilt för utställningen, *What they gonna do with the inevitable growth of sprouts? Chelgis VI* (2023) en betongmur där hårslingor letar sig ut mellan springorna med oförminskad och okontrollerbar kraft. Båda dessa verk presenterades på plan 4 tillsammans med ett stort antal spegelmosaikverk med titeln *Underlandet* (2013-), efter författaren Lewis Carrolls bok *Alice i underlandet*. Dessa skimrande, lockande och vackra spegelverk förde tankarna till allseende ögon, glittrande tårar eller nyckelhål för att kunna se in i andra världar och verkligheter. Solljuset som reflekterades i spegelverken kastade solkatter runt rummet och på golvet, med varierande ljusbild under olika tider på dagen. Verk ur serien *Underlandet* visades också i Bildmuseets reception på den monumentala väggen mitt emot älven vilket gjorde dem väl synliga från strandpromenaden. Även här reflekterades dagsljuset i mosaikernas mångfacetterade spegelbitar och skapade ett suggestivt ljusspel i rummet.

På Art Friday den 13 oktober öppnade Loulou Cherinets separatutställning *State Design* (2023) i salen på plan 3. Under sommaren hade hon arbetat på plats i Umeå med ett porträtt av Öbacka strand, ett bostadsområde nedströms Bildmuseet. Hon målade först de monumentala dukarna i Konsthögskolans största ateljé och färdigställde sedan det plats-specifika verket i utställningssalen då dukarna spänts på ram och installerats hängande från taket. I verket kunde besökare röra sig och undersöka målningarna och bostadsområdet från olika perspektiv, på avstånd och på nära håll. Cherinets intresse för vår byggda miljö, hur vi planerar, hur vi befolkar den och ger den liv fick här ett konkret uttryck i vad som kan beskrivas som ett konstnärligt utvecklingsarbete. Tematiskt kommenterade verket det nya politikområdet Gestaltad livs-

miljö och visuellt hämtade det inspiration från 360-graders panoramamåleri, så kallade cykloramor som blev populära under 1800-talets senare hälft.

Sammantaget bjöd året på ett rikt program, detta trots att vi hade stängt under våren. Utställningarna tillsammans med visningar och program, inklusive våra Art Fridays-vernissager, lockade en stor publik. 2023 präglades också av en satsning på performance. Flera helger under hösten presenterades performanceverk, nya kommissioner som var en del av projektet Networking North där Bildmuseet stöttar konstnärer verksamma i norra Sverige. Läs mer om denna särskilda satsning på performance under rubriken programverksamhet.

Bildmuseet har erbjudit en omfattande och mångsidig publik programverksamhet trots den stängda perioden under våren. I början av året gavs curatorsvisningar av utställningarna *Tevetrampolinen* och *Nancy Holt / Inside Outside*. Två välbesökta arrangemang sista helgen i januari var Art Friday (27 januari) med visningar av alla utställningar varje timme fram till midnatt, öppen workshop och livespelning med Johan Airijoki, och ett publikt samtal om skogssamisk historia och identitet i anslutning till utställningen *Mats Jonsson / Fortfarande same* (29 januari) där serietecknaren Mats Jonsson, skogshistorikern Gudrun Norstedt, etnologen Krister Stoor, skogssamiska renskötaren och poeten Jörgen Stenberg och historikern Åsa Össbo medverkade. Båda dessa arrangemang drog fullt hus och utgjorde avslutningen inför de fyra månader då Bildmuseet var stängt.

26 maj återöppnade Bildmuseet med Art Friday och vernissage för tre nya utställningar: *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis*, Konsthögskolans masterutställning *I Cut Across the Stream*, och *Årets svenska bilderbok / Såret*.

Ner till norr / Samtida konst i Arktis presenterades i ett samtal mellan museichef Katarina Pierre och utställningens curatorer Anders Jansson, Bildmuseet, Jamie DeSimone, Portland Museum of Art och Markús Þór Andrésson, Reykjavik Art Museum. Flera av konstnärerna som medverkade i utställningen fanns på plats och gav introduktioner till sina verk: Arngunnur Ýr, Johan Martin Christiansen, Anders Sunna, Katarina Pirak Sikku, D'Arcy Wilson, Mattias Olofsson, Gideonsson/Londré, Peter Soriano och Hans Rosenström. Programmet denna kväll bjöd också på konstnärspresentationer och performance i Konsthögskolans utställning och ett samtal i utställningen *Årets svenska bilderbok / Såret* mellan bilderboksskaparen Emma AdBåge och museiintendent Brita Täljedal. Dreaming Wild spelade livemusik och kvällens dj:s var Annika Norlin och Bottenvikens Silverkyrka.

Söndag 1 juni presenterade de tolv medverkande masterstudenterna sina verk i Konsthögskolans utställning. Därefter utdelades stipendier på plats på museet. Två av studenterna, Noa Costas Martín och Kiril Prikazcik, höll öppna workshops i Bildverkstaden i anslutning till utställningen (2, 3 och 4 juni).

Höstens program inleddes med lördagsvernissage 16 september för utställningen *Mandana Moghaddam / Kvinna Liv Frihet*. Utställningen invigdes genom ett samtal mellan konstnären Mandana Moghaddam och Brita Täljedal.

Under den samlande titeln *Performancehöst* framförde fem konstnärer/konstnärsgupper verksamma i norra Sverige nya, beställda performanceverk vid tio tillfällen i Bildmuseet: *L_I_N_J_E_N* av Cecilia Cissi Hultman (30 september och 1 oktober), *Sub Astra* av Madelaine Sillfors, Kenneth Hansson Tornéus och Daniel Westman (30 september och 1 oktober), *She Wears Her Nerves on Her Sleeve* av Irina Laaja (13 och 14 oktober) Ett tvinnat tillstånd av Linn Lindström och Gusten Aldenklint (28 och 29 oktober) och *Korrosionens hastighet* av Maria K Olsson (18 och 19 november). Dessa nya kommissioner var en del av det treåriga projektet Networking North som genomfördes med stöd av Region Västerbotten.

I *Performancehöst* ingick också *Ur Arken*, ett verk av konstnärduon Gideons-son/Londré som anknöt till deras konstverk i utställningen *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis* (22 och 23 oktober). Bildmuseets besökare fick möta performanceuttryck som rörde sig i gränslandet mellan bildkonst, musik, ljudkonst och dans. Verken uppfördes på olika platser i byggnaden; i utställningssalar, trapphus, museets hörsal och restaurang.

I samband med utställningen *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis* arrangerades under senhösten två publika samtal ledda av Anders Jansson, en av utställningens curatorer: *Konst och urfolk*, ett konstnärssamtal med Katarina Pirak Sikku, i samarbete med Samiska veckan (29/10) och *Samhällsomvandling och grön omställning i norra Sverige*, ett forskarsamtal med Dieter Müller, professor i kulturgeografi och vicerektor, och universitetslektor Madeleine Eriksson, docent i kulturgeografi, Umeå universitet (19/11).

Konferensen Arktiskt forum genomfördes detta år som ett samarbete mellan Arktiskt centrum vid Umeå universitet (Arcum), Vårdduo - Centrum för samisk forskning och Bildmuseet, och ägde rum på Bildmuseet (29 november). I programmet ingick visningar och samtal i den pågående utställningen *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis*.

Även årets samarbete med Umeå Filmfestival anknöt till utställningen *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis*. Söndag 3 december visades de två dokumentärfilmerna *Bilder av dig* (15 min), en personlig spegling av en kolonial historia och *The Visitors* (85 min), om drömmen om att skapa sig ett nytt liv ovanför polcirkeln. Lördag 2 december visades ett kortfilmpaket för barn 3-6 år: *Batteripappan* (6 min), *En tiger utan ränder* (9 min), *Jag är en sten* (6 min), *Ursa - Norrskenets sång* (10 min).

8 december var det dags för årets sista Art Friday med julmarknad (öppet till 24.00) där ett femtiotal studenter vid Konstnärligt campus sålde sina egna konstverk och designföremål. Dessutom konsert med the Desktoppers och den populära artisten Fricky samt dj Dim Spirit. Under kvällen gavs visningar av Bildmuseets utställningar och Bildverkstaden höll öppet. Evenemanget var mycket välbesökt. Julmarknaden fortsatte under lördagen 9 december.

På årets kortaste dag, 21 december, visade Bildmuseet fem animerade kortfilmer för vuxna under lunchtid 12.00-13.15. Besökarna bjöds på julfika. I samarbete med Kortfilmsdagen, ett riksomfattande evenemang initierat av Folkets bio.

VISNINGAR OCH
STUDIEBESÖK

Under 2023 har Bildmuseet erbjudit gratis lunchvisning för allmänheten alla dagar under museets öppethållande kl 13.00 (före 30 januari och efter 26 maj). Lunchvisningarna har getts av museets värdar. Familjevisningar, ledda av Bildmuseets konstpedagoger har erbjudits lördagar och söndagar kl 13.00. Under året har Bildmuseet genomfört 134 lunchvisningar, 84 familjevisningar och 13 kvällsvisningar i samband med Art Friday samt tagit emot 16 studiebesök och 48 bokade vuxengrupper för visning.

Från och med 26 maj introducerade vi ett nytt visningsformat, "Möte med ett konstverk". Dagligen kl. 14.00 och 15.00 under museets öppethållande erbjöds en kort visning på 10-15 minuter av ett enda konstverk. Dessa kortvisningar som genomfördes 204 gånger under året har blivit ett uppskattat komplement till de längre visningarna.

ÖVERSIKT PEDAGOGISK
VERKSAMHET

Under året har 4559 besökare deltagit i Bildmuseets pedagogiska program vid de 164 tillfällen som erbjudits. Det innefattar verksamheterna Skolprogram, Öppen bildverkstad under helg, lov och vernissager, Öppen bildförskola, Babyvisning med måleri, Konstkollo, fortbildningar, lärarträffar och samarbeten med utbildningar (ej visningar, se ovan).

ÖPPEN BILDVERKSTAD

Bildmuseets öppna bildverkstad är en drop-in verksamhet för alla åldrar på lördagar och söndagar under ledning av museets konstpedagoger, där barn, unga och vuxna uppmuntrades att skapa tillsammans. Sammanlagt deltog 2039 besökare i den öppna bildverkstads-verksamheten under 2023. Antalet besökare ökade jämfört med föregående år trots att museet höll stängt under våren, vilket främst berodde på att bildverkstaden var öppen och bemannad hela sommaren.

Teman i Öppen bildverkstad 2023

Teve trampolinen / Från barnteve till samtida konst och litteratur
- 29/1

Temat i bildverkstad var både personliga och kollektiva minnen av teveprogram. Deltagarna fick skapa tredimensionella affischer av papper med inspiration från barndomens program eller återskapa minnen i miniatyr med lera.

Ner till Norr / Samtida konst i Arktis
26/8 - 27/8

Konstnären Jordan Bennets grafiska verk *13 Månar: Hel svit* visar 13 fullmånar som refererar till mi'kmaq-folkets årsindelning. I workshopen lät vi oss inspireras av dessa konstverk. Vi arbetade med monotyp och gjorde egna månar för årstiden, platsen och naturen på den plats där vi föddes.

Mandana Moghaddam / Kvinna Liv Frihet

16/9 - 15/10

Vi utgick från konstverken i serien *Underlandet*, utförda i den flerhundraåriga iranska spegelmosaiktekniken aina-kari. Med klippta bitar av spegelblank vinyl i olika färger skapade vi skimrande mosaikbilder som sattes upp tillsammans på väggen där ett kollektivt konstverk växte fram under de veckor då workshopen pågick.

Ner till Norr / Samtida konst i Arktis

21/10 - 13/1 2024

Konstnären Ann Cathrin November Høibos stora handvävda textilier, med mönster som påminner om flygbilder av norska fjällkedjor låg till grund för arbetet i workshopen. I Bildverkstaden fick besökare bidra till två stora kollektiva vävar eller väva en egen mindre väv. Temat var landskap och materialen var garner, rep och tyger. Vävrammarna gjordes av returpapp och kartong.

Sommarverkstad

Under nio sommarveckor växlade verksamheten mellan tre teman.

Teckna med kol- och oljepastell med inspiration från utställningen *Konsthögskolan Umeå / I Cut Across the Stream*

Verkstaden utgick från konstnärerna Jo Öqvists kolteckningar och Linn Byrkjeland's färgstarka bilder i oljepastell. Besökarna fick arbeta intuitivt med kol och oljepastell.

Skapa i lera och ljud, med inspiration från utställningen *Konsthögskolan Umeå / I Cut Across the Stream*

Varje besökare fick en lerklump att forma med slutna ögon. Därefter fick de föreställa sig ett ljud som skulle kunna komma från skulpturen. Ljudet beskrev de i text på en papperslapp som lades intill skulpturen. Rebecca Sharps och Anna Zingmarks lerskulpturer gav inspiration till workshopen.

Teckning, gouache och stopmotion med inspiration från utställningen *Årets svenska bilderbok / Såret* av Emma Adbåge

Besökarna målade i gouache eller tecknade med blyerts en plats där någonting skulle inträffa (ett scenario) och gjorde utklippta figurer som skulle finnas på platsen (karaktärerna). Sedan skapade de en stopmotion-film med hjälp av iPads, där deras figurer kom till liv i den miljö de målat.

ÖPPEN WORKSHOP ART FRIDAY

2023 genomfördes fyra öppna workshops under Art Friday, där totalt 356 personer deltog. De ägde rum på plan 0 i anslutning till Flexhall och restaurang.

Temat i Öppen workshop under Art Friday

27 januari *Nancy Holt / Inside Outside*. Skapa konkret poesi och en karta som beskriver våra kroppars förflyttning i landskapet

26 maj *Konsthögskolan Umeå / I Cut Across the Stream*. Teckna intuitivt med kol och oljepastell

13 oktober *Mandana Moghaddam / Kvinna Liv Frihet*. Skapa mosaikbilder av vinyl.

8 december *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis*. Vävning med inspiration från Ann Cathrin November Høibos konstverk.

ÖPPEN BILDFÖRSKOLA

18 fredagar under året erbjöds drop-in för föräldralediga med små barn 0 till 6 år. Den populära verksamheten besöktes av 887 barn och vuxna. Öppen bildförskola leddes av konstpedagogen Maria Sundström, konstpedagogerna Matilda Ersson och Ebba Key samt ateljéristan Ingela Nilsson. Vid varje tillfälle låg fokus på en av museets aktuella utställningar eller konstnärskap och i Bildverkstaden fanns olika arbetsstationer som anknöt till verk i utställningen. Vid stationerna, som var anpassade för olika åldrar, kunde barn och vuxna utforska konsten tillsammans.

Som en del av Öppen bildförskola gavs 38 konstvisningar på plats i utställningarna, med leken som utforskande verktyg. 487 besökande barn och vuxna deltog i konstvisningarna.

Öppen bildförskola fungerar som en mötesplats för både barn och vuxna. En betydande del av besökarna är nyinflyttade i Umeå från olika delar av landet och världen. I ett samarbete med samordnaren av insatser för flyktingar från Ukraina, Umeå kommun, inbjöd Bildmuseet till Babyvisning med måleri, Öppen bildförskola, Öppen bildverkstad och sommarens Konstkollo. Det ledde till att föräldrar och barn besökte Bildverkstaden och att en av besökarna också deltog i sommarens konstkollo för barn i åldrarna 10 till 12 år.

Temat i Öppen bildförskola

De utställningar som Öppen bildförskola utgick från under 2023 var *Årets svenska bilderbok / Såret*, *Nancy Holt / Inside Outside*, *Mandana Moghaddam / Kvinna Liv Frihet*, *Loulou Cherinet / State Design* och *Ner till norr / Samtida konst i Arktis*. Vi lät oss inspireras av flera av de medverkande konstnärerna i utställningen *Ner till Norr*, som till exempel Peter Soriano, Hans Rosenström och Katarina Pirak Sikku. I samband med Konsthögskolans utställning *I Cut Across the Stream* deltog masterstudenten Noa Costas Martín i Öppen bildförskola och höll workshop och visning av sin egen installation.

BABYVISNING MED MÅLERI

Under året är anordnades Babyvisning med måleri vid sex tillfällen (12 januari, 1 juni, 8 juni, 5 oktober, 11 november och 7 december). Aktiviteten leddes av konstpedagogen Maria Sundström. Babyvisning med måleri handlar om att visa konst för de allra yngsta besökarna, 4 till 15 månader gamla, och deras medföljande vuxna, och att låta barnen utforska måleriet. De tolv färgerna på barnens paletter var ätbara och stimulerade flera sinnen. Som en inledning på museibesöket fick deltagarna en specialvisning av en av de aktuella utställningarna. Detta år var det *Nancy Holt / Inside Outside*, *Mandana Moghaddam / Kvinna Liv Frihet*, *Loulou Cherinet / State Design* och *Ner till norr / Samtida konst i Arktis*. I mötet med konsten fanns taktila inslag.

Ett samarbete med barnavårdscentralerna på Ålidhem och Ersboda initierades för att nå fler familjer med information om verksamheten Babyvisning med måleri. Särskilt reserverade platser fanns att boka för dem som nåtts av informationen via BVC. 52 bebisar och 53 medföljande vuxna, totalt 105 personer, deltog i Babyvisning med måleri.

SKOLPROGRAM

2023 tog Bildmuseets konstpedagoger emot 36 bokade grupper från förskolor, grundskolor och gymnasieskolor samt grupper av universitetsstudenter, vuxenstudier och lärare. Totalt 809 barn, elever och studenter deltog i skolprogrammen. Av dessa deltog 99 elever i digitala skolprogram som erbjöds utöver verksamheten på plats i museet. Skolprogrammen bestod av visning av en pågående utställning och skapande workshop-aktiviteter med utgångspunkt i utställningen. Konstpedagogerna Karin Jonsson, Denise Mångsén och Ebba Key tog emot grupperna under vårterminen. Under höstterminen ansvarade Ebba Key för skolverksamheten.

Tevetrampolinen / Från barnteve till samtida konst och litteratur
- 27/1

Vi utgick från utställningen som uppmärksammade barnprogram i television mellan 1965 och 1985 och ägnade oss åt temat kollektiva och personliga minnen. Visningar kombinerades med övningar och samtal, följda av kreativt skapande i bildverkstaden. Med inspiration från barnprogram som eleverna sett gestaltade de minnen i miniatyr i lera eller i tredimensionella affischer.

Ner till Norr / Samtida konst i Arktis
28/8 - 27/10

Med utgångspunkt i Jordan Bennets grafiska verk *13 Månar: Hel svit* som visar 13 fullmånar som refererar till mi'kmaq-folkets årsindelning arbetade vi med monotyp och gjorde egna månar för årstiden, platsen och naturen på den plats där vi föddes. Varje elev fick en fullmåne av tyg och ett ark skumgummi att klippa ut stämplat ur. Med stämplat och textilfärg tryckte de mönster i månen.

Ner till Norr / Samtida konst i Arktis

6/11 - 15/12

Vi inspirerades av Ann Cathrin November Høibos stora handvävda textilier, med mönster som påminner om flygbilder av norska fjällkedjor. Deltagarna fick väva en egen liten väv eller bidra till två stora kollektiva vävar. Temat var landskap och materialen var garner, rep och tyger. Vävramarna gjordes av returpapp och kartong.

KONSTKOLLO

Under två veckor i juni och augusti ledde Bildmuseets konstpedagoger ett konstkollo för barn och ungdomar. 7 ungdomar i åldrarna 16-18 år deltog i juni och 16 barn i åldrarna 10-12 år i augusti. Kollot pågick måndag till lördag. Varje dag utforskade deltagarna Bildmuseets aktuella utställningar och skapade sedan utifrån sina upplevelser av konsten. De testade flera konstnärliga tekniker och material och fick också besöka bildkonstnärerna Sebastian Adolfsson på Galleri Verkligheten och Anna Zingmark på Konsthögskolan samt några av de utställande konstnärerna i utställningen *Konsthögskolan Umeå / I Cut Across the Stream*. De skapande aktiviteterna ägde rum på olika platser i museet - i Bildverkstaden, utställningssalarna, hörsalen Flexhallen och även utomhus. Första dagen fick deltagarna en egen skissbok där de kunde samla skisser, fotografier, teckningar, collage och målningar.

I skapande, konstsamtal och visningar utgick vi från och lät oss inspireras av ett tiotal konstverk och konstnärskap som fanns representerade i Bildmuseets utställningar, däribland Superflex *Pink Elements/Vertical Migration*; Christopher Carroll, *Forest Floor with Mirrors*; Hans Rosenström, *Folgefonna*; Linn Byrkjeland, *A Slender Arc of Light*; Jo Öqvist, *Utan titel*; Rebecca Sharp, *Instar*; Emma AdBåge, *Årets svenska bilderbok / Såret*. Veckan avslutades med en utställning i Bildmuseets hörsal Flexhallen där deltagarna visade vad de jobbat med, som lockade en stor publik - 307 respektive 655 personer. Konstkollet planerades och leddes av konstpedagogerna Maria Sundström, Karin Jonsson, Matilda Ersson och Ebba Key.

KONSTPEDAGOGISK VERKSAMHETS- UTVECKLING

Under de fyra månader när Bildmuseet var stängt fick konstpedagoger och museivårdar tillfälle att tillsammans utveckla museets visningsverksamhet. De gjorde bland annat studiebesök hos kollegor på andra museer, bjöd in pedagoger från Moderna Museet och Göteborgs konstmuseum som gav digitala inspirationsföreläsningar och anordnade en workshop med konstnären och syntolken Stina Lundin om syntolkning av konstverk. Konstpedagogerna arbetade fram strategier för att nå de lärare som ännu inte hittat till Bildmuseet med sina elever. Ett av resultaten av vårens arbete var det nya formatet för visningar "Möte med ett konstverk".

Som en del av Bildmuseets kontinuerliga arbete med att utveckla och bibehålla god kontakt med lärare i Umeå kommun bjöd konstpedagogerna in till lärarträff 26 maj, i samband med öppnandet av utställningarna *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis*, *Årets svenska bilderbok* och Konsthögskolans masterutställning. Denna gång genomfördes träffen i samarbete med Curiosum, som också informerade om sin verksamhet. Lärarna fick specialvisning av de nya utställningarna och filmvisning i Curiosums domteater, och deltog därefter i en praktisk workshop i anslutning till Art Friday.

NANCY HOLT /
INSIDE OUTSIDE

Nancy Holt / Inside Outside var den mest omfattande europeiska presentationen av den nordamerikanska konstnären Nancy Holts arbete och den mest ambitiösa någonsin av hennes mångfacetterade konstnärskap. Utställningen visade film, video, fotografi, konkret poesi, ljudverk, skulptur, rumsinstallationer samt ritningar och dokumentation av hennes Land Art.

Curatorer var Lisa Le Feuvre, chef för Holt/Smithson Foundation, och Katarina Pierre, museichef Bildmuseet. Utställningen producerades av Bildmuseet och Holt/Smithson Foundation i samarbete med MACBA, Barcelona. Utställningen visades på Bildmuseet 17 juni 2022 - 29 januari 2023 och på MACBA 13 juli 2023 - 7 januari 2024.

NER TILL NORR /
SAMTIDA KONST I
ARKTIS

Grupputställningen *Ner till norr / Samtida konst i Arktis* som visades på Bildmuseet 2023 var ett omfattande samarbete mellan Bildmuseet, Portland Museum of Art och Reykjavik Art Museum. En curator från varje institution samarbetade om att sammanställa denna utställning med trettio samtida konstnärer från Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Kanada, Norge, Sverige och USA, samt från Sápmi och andra urfolksnationer i Arktis. Utställningen visades på Portland Museum of Art, Reykjavik Art Museum och slutligen på Bildmuseet.

ÅRETS SVENSKA
BILDERBOK /
VITVIVAN OCH
GULLSIPPAN

Pija Lindenbaums bilderbok *Vitvivan och Gullsippan* utsågs till 2021 års bästa svenska bilderbok och belönades med den nationella utmärkelsen Snöbollen. På Bildmuseet presenterades bokens bilder i utställningen *Årets svenska bilderbok / Vitvivan och Gullsippan* 19 mars - 23 oktober 2022. Under 2023 har utställningen turnerat till två andra platser: Arkenbiblioteket, Örnsköldsvik, 3 oktober - 3 november 2023 och Björna bibliotek, Örnsköldsvik, 4 december 2023 - 4 februari 2024.

NETWORKING NORTH

2023 var det avslutande året för det regionala projektet Networking North (2020-2023) där Bildmuseet utvecklade förutsättningarna för konstnärer att bo och verka i Västerbotten. Med portfoliovisningar, föreläsningar, samtal, workshops och individuell handledning ville Bildmuseet bidra till utveckling och internationalisering av bildkonstscenen i norra Sverige. Projektets idé byggde på att ta tillvara den professionella erfarenhet som redan finns hos museets personal och att dess kompetens och internationella kontaktnät används på ett sådant sätt att den kommer det regionala konstlivet till del.

Networking North genomfördes med stöd av Region Västerbotten och i samarbete med konstkonsulenterna i Västerbottens, Norrbottens, Västernorrlands och Jämtlands län. Projektet leddes av en styrgrupp bestående av Katarina Pierre, museichef, Anders Jansson, museiintendent och Fanny Carinasdotter, konstkonsulent i Västerbotten. Adjungerad i styrgruppen var Lisa Lundström, museiintendent. Lisa Lundström var projektledare för projektet.

Följande aktiviteter inom projektet Networking North har genomförts under året:

Nya verk för utställningen *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis*

För utställningen *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis* bekostade projektet Networking North fyra nya verk av konstnärer verksamma i norra Sverige: konstnärssduon Gideonsson/Londré (Kallrör, Jämtland), Mattias Olofsson (Umeå/Storbrännan), Katarina Pirak Sikku (Jokkmokk) och Anders Sunna (Jokkmokk). Utställningen producerades som ett samarbete mellan Portland Museum of Art, USA, Reykjavik konstmuseum, Island och Bildmuseet. Den visades på dessa tre museer.

Performance

Projektet bidrog också med produktionsmedel för sex beställda, nyskapade performanceverk av konstnärer verksamma i norra Sverige. De nya verken var från början tänkta att uppföras under performancefestivalen *Rum för performance 2020* men på grund av Covid 19 ställdes festivalen in. De nya performanceverken, som valdes ut genom ett open call, kunde i stället uppföras under *Performancehöst 2023* som arrangerades av Bildmuseet inom Networking North. De sex performancekonstnärer som tilldelades produktionsmedel för nya verk som uppfördes i och utanför Bildmuseet var Cecilia Hultman (Sundsvall), Irina Laaja (Umeå), Madelaine Sillfors (Umeå), Maria K Olsson (Umeå), Linn Lindström (Piteå) och Josefine Östlund (Umeå). Läs mer om verken under rubriken Programverksamhet.

Ateljésamtal / Individuell handledning

Inom projektet har Bildmuseet erbjudit individuell coachning i form av ateljébesök och ateljésamtal som riktar sig till bildkonstnärer i Västerbottens, Norrbottens, Västernorrlands och Jämtlands län och genomförs av Bildmuseets museiintendenter. Under 2023 fick ytterligare åtta konstnärer ateljébesök både digitalt och på plats bland annat i Burträsk, Luleå, Härnösand och Umeå.

Networking North / Decolonizing Future. Avslutande seminarium (9-10 november)

Under två intensiva dagar möttes 80 inbjudna gäster på Bildmuseet för att nätverka professionellt. 40 konstnärer verksamma i Norrland och 40 svenska och internationellt verksamma curatorer presenterade och diskuterade kommande projekt, utmaningar och möjligheter. Syftet var stärka konstscenen i norr genom att konstnärerna erbjöds ett ökat kontaktnät och curatorerna gavs möjligheter att få veta mer om konstnärer i norra Sverige. Programmet bestod av panelsamtal, presentationer och portfoliovisningar i grupper under två dagar.

Sverker Sörlin, professor i idéhistoria vid KTH, inledningstalade. Inbjudna gäster till panelsamtalen var bland andra Maria Lind, ny chef för Konstmuseet i norr; Tarah Hogue, curator, Remai Modern, Saskatoon, Kanada; Moa Sandström, utredningssekreterare för det samiska folket och konstnärerna Britta Marakatt-Labba, Katarina Pirak Sikku och Anders Sunna. Panelsamtalen filmades och presenteras på Bildmuseets webbplats.

De deltagande konstnärerna och curatorerna delades in i åtta grupper där alla presenterade egna aktuella projekt i grupp-portfoliovisningar. Alla förväntades vara aktiva, ställa frågor och ge feedback på varandras projekt. Moderatorer i samtalsgrupperna var kursdeltagare från CuratorLab, Konstfack. Varje deltagare gjorde sin presentation i två olika grupp-sammansättningar.

Aktiviteter inom projektet som har genomförts digitalt under året:

Konstnärssamtal: Att verka som konstnär i Ukraina (16 mars)

Konstnären och filmaren Olga Yurasova från Sevastopol i Ukraina som hade ett Emergency Residency i Moskosel, Arvidsjaurs kommun, presenterade sitt konstnärskap och samtalade med Lisa Lundström, Bildmuseet, om situationen för konstnärer i Ukraina, både för dem som är kvar i landet och de som befinner sig i exil.

Samtal: Statens konstråd och Norrland (18 april)

Konstprojektchef Lena From från Statens konstråd berättade om Konstrådets visioner och hur de vill arbeta tillsammans med konstnärer i norr, till exempel under Norrbotniabanans etablering. I samtal med Fanny Carinasdotter, konst-konsulent i Västerbottens län.

Konstnärssamtal: Ner till norr (8 maj)

Ett samtal mellan konstnärssduon Gideonsson/Londré (Lisa Gideonsson och Gustaf Londré), som medverkade i utställningen *Ner till norr / Samtida konst i Arktis*, och museiintendent Anders Jansson, en av utställningens curatorer.

Iaspis (International Artists Studio Programme in Sweden) är Konstnärsnämndens internationella ateljéprogram för yrkesverksamma konstnärer. Sedan 1999 erbjuder Umeå en ateljéplats i upp till tre månader per år för utländska konstnärer och utställningscuratorer. Syftet är att utveckla kontakter mellan konstnärer i Sverige och aktörer på den internationella arenan och på så sätt bidra till konstnärlig fördjupning och förbättrade arbetsvillkor. Iaspis Umeå är ett samverkansprojekt mellan Bildmuseet, Konsthögskolan vid Umeå universitet, Konstenheten vid Umeå Kommun, Galleri Verkligheten, Vita kuben / Norrlandsoperan och Museum Anna Nordlander i Skellefteå. Bildmuseets representant i Iaspis Umeå är museiintendent Lisa Lundström.

Under 2023 tog Iaspis Umeå inte emot några konstnärer då de inbjudna fått förhinder. Gruppen har i stället bjudit in två konstnärer till vistelse Umeå våren 2024.

KONSTPEDAGOGIK I
SAMTIDA KONSTFORMER

Bildmuseet deltog i planering och genomförande av universitetskursen *Konstpedagogik i samtida konstformer* (15 HP). Institutionen för estetiska ämnen i lärarutbildningen, Umeå universitet, har huvudansvar för denna distanskurs som riktar sig till dem som vill fördjupa sina kunskaper inom samtida konst och konstpedagogik. Kursen ges på halvfart över två terminer och genomförs till största del digitalt. I september 2023 startade kursen för sjunde året i rad. Från Bildmuseet medverkade museiintendent Lisa Lundström med föreläsningar och handledning av projekt.

ÖVRIGA SAMARBETEN
MED UNIVERSITETS-
UTBILDNINGAR

I september och oktober handledde Bildmuseets konstpedagog Ebba Key och museiintendent Lisa Lundström en grupp studenter från kursen Bild 2, Estetiska ämnen inom lärarutbildningen. Studenterna deltog i planering och genomförande av skolprogram i anslutning till utställningen *Ner till norr / Samtida konst i Arktis*.

Våren 2023 undervisade Lisa Lundström i kursen Museologi B, Institutionen för kultur- och medievetenskaper. Hon genomförde en guideutbildning med workshops och föreläste om Bildmuseets programverksamhet, konstpedagogik och utställningsverksamhet. Under hösten ledde hon ett antal träffar i kursen Museologi A, där också Katarina Pierre medverkade med en föreläsning om sin roll som museichef.

Museiintendenterna Lisa Lundström, Brita Täljedal och Anders Jansson, och museichef Katarina Pierre föreläste vid flera tillfällen för digitala distanskurser inom ämnet Bild- och konstvetenskap vid Institutionen för kultur och medier.

Samarbetet med Konsthögskolan förstärktes ytterligare eftersom examensutställningen på Bildmuseet, som detta år visades hela sommaren, hädanefter kommer att ingå som en kurs inom Masterprogrammet. Under vårterminen gjorde Anders Jansson, Brita Täljedal och Katarina Pierre ateljébesök hos studenter på Konsthögskolan. Hösten 2023 gav Brita Täljedal och Katarina Pierre föreläsningar för studenterna som anknöt till Bildmuseets verksamhet samt föreläsningar i konsthistoria.

Under året har 27 studenter från Umeå universitet varit visstidsanställda på Bildmuseet som museivärdar, salsvärdar eller konstpedagoger: 15 från Konsthögskolan, 4 från Arkitektshögskolan, 3 från Bildlärarutbildningen, 2 från Branschutbildningen för museer och kulturarv, 1 från Psykologprogrammet, 1 från Konst- och bildvetenskap C och 1 från Kultur- och medievetenskaper, kursen *Att tillgängliggöra kulturarv*.

UMEÅ CENTRUM FÖR
ARKITEKTUR, DESIGN
OCH KONST

Umeå centrum för arkitektur, design och konst (UmArts) är ett initiativ av universitetsstyrelsen med syfte att utveckla forskning på konstnärlig grund vid Umeå universitet. De enheter som ingår i UmArts är Arkitekthögskolan, Designhögskolan, Konsthögskolan, Institutionen för estetiska ämnen och Bildmuseet.

I mars 2023 påbörjade Sarah Cook, professor i Museum studies vid Edinburgh University, sin gästprofessur vid Umeå universitet där hon ska curatera en utställning på temat konst och AI för Bildmuseet 2026. Gästprofessuren är resultatet av en framgångsrik ansökan till Wallenbergstiftelsen med UmArts och Bildmuseet som sökande. Inom ramen för UmArts har Bildmuseet under året varit med i rekryteringsprocessen för två postdoktorer inom området konst och AI som påbörjar sin anställning under 2024.

Personal vid Bildmuseet medverkar också i UmArts öppna forskargrupp Forest Research Group. 2024 planerar Bildmuseet en utställning på temat Skogen där bland annat forskare, konstnärer och arkitekter knutna till UmArts bidrar med nyskrivna texter och konstverk utvecklade speciellt för utställningen.

JOURNALISTISKA MEDIER

I de svenska redaktionella källor som bevakas av Retriever har Bildmuseet omnämnts 292 gånger under året och 557 gånger om man räknar artiklar som har publicerats i flera olika källor. Vår nyhetsbevakning för talade medier, All Ears, visar att Bildmuseets har uppmärksammats i 41 inslag i radio, tv och podcasts under 2023.

Ner till norr / Samtida konst i Arktis var den utställning som fick störst medial uppmärksamhet under året. Den recenserades i Dagens Nyheter, Kulturnytt P1, Aftonbladet, Expressen, Ord&Bild, Konsten, Kunstkritikk samt Frieze och uppmärksammades med inslag Sveriges radios Kulturnytt, P1 Morgon och Förmiddag i P4, i SVT:s Kulturnyheter, Morgonstudion och Nyheter från Västerbotten. Utställningen listades bland de viktigaste konsthändelserna av Dagens Nyheter, Västerbottens kuriren samt nyhetsbyrån TT, vars listning publicerades 57 gånger. TT skrev också en artikel om utställningen, vilken fick stor spridning över landet genom 66 publiceringar.

Mandana Moghaddams *Kvinna Liv Frihet* fick god medial uppmärksamhet i samband med att den öppnade på årsdagen av Mahsa Zhina Aminis död, startskottet för protesterna i Iran. Den uppmärksammades av Sveriges Radio i Kulturnytt P1 samt i P4 Västerbotten, i Västerbottens-Kuriren, Folkbladet samt av TT vars artikel publicerades i 17 olika dagstidningar över hela landet. Dagens Nyheter tipsade om *Loulou Cherinet / State Design* som en konsthändelse att se fram emot. Även tidskriften Arkitekten och Aftonbladet tipsade sina läsare om utställningen.

DIGITAL MEDIA

Under år 2023 har Bildmuseet ökat sin närvaro i digitala medier, med ökad uppmärksamhet både nationellt och internationellt. Många presumtiva besökare är aktiva på digitala och sociala medier.

Räckvidden på Facebook uppgick till 1 290 000 personer vilket är en ökning med 11,1 % jämfört med förra året. Räckvidden på Instagram uppgick till 1 026 000 personer vilket är en ökning med 29,8 % jämfört med förra året. Sammantaget hade kanalerna 8 337 000 exponeringar (antal gånger vårt innehåll visats) vilket är 33,8 % mer än förra året.

Medianvärdet för engagemang har ökat med 33 % på Facebook. På Instagram har medianvärdet för engagemang ökat med 15,1 %. Engagemang är benämningen på likes, kommentarer, delningar, länkklick och video-visningar. Under året har Bildmuseets följarantal ökat med 842 på Instagram och 137 på Facebook.

På Bildmuseets hemsida är det sidorna om utställningarna *Ner till norr / Samtida konst i Arktis*, *Mandana Moghaddam / Kvinna Liv Frihet* och *Konsthögskolan Umeå / I Cut Across the Stream* som haft flest besök under 2023.

ÖPPETTIDER

Under 2023 höll Bildmuseet öppet onsdag-söndag 12-17. Vid fyra tillfällen genomfördes Art Friday med kvällsöppet till 24. På grund av en omfattande renovering av klimatanläggningen var Bildmuseet stängt mellan 30 januari och 25 maj.

BESÖKS-
STATISTIK

Jan	7122
Feb	-
Mars	-
April	-
Maj	6406
Juni	5036
Juli	6527
Aug	5865
Sep	5154
Okt	7030
Nov	5805
Dec	10055

Totalt 59000 besökare på Bildmuseet år 2023.

EKONOMI

Bildmuseets intäkter uppgick 2023 till 33,4 Mkr. Umeå universitet bidrog med 23,1 Mkr varav 2,2 Mkr i ett särskilt åtagande från Utbildningsdepartementet. Från Kulturdepartementet erhöll Bildmuseet 0,7 Mkr. Externa bidrag under 2023 bestod av 5,0 Mkr från Umeå kommun, 3,0 Mkr från Campus X, 1,1 Mkr från Region Västerbotten/Tillväxtverket, 0,1 Mkr från Henry Moore Foundation, 0,2 Mkr från Kanadas ambassad samt 0,1 Mkr från Kulturfonden för Sverige och Finland. 0,1 Mkr erhöles i turnéintäkter för utställningen *Nancy Holt / Inside Outside* och en mindre turnéintäkt erhöles för utställningen *Tevetrampolinen*.

Övriga försäljningsintäkter bestod av 0,6 Mkr försäljning shop och visningar, samt 0,3 Mkr i intäkter för samarbeten med kurser vid Umeå universitet. Periodiserade externa medel uppgick till -1,0 Mkr.

Kostnaderna under 2023 uppgick totalt till 33,8 Mkr varav personalkostnader 14,9 Mkr, lokalkostnader inklusive fastighetsrelaterade avskrivningar 10,5 Mkr, övriga avskrivningar 0,2 Mkr, universitets- och fakultetsgemensamma kostnader 0,5 Mkr och driftskostnader 7,7 Mkr.

Årsbokslutet uppvisade därmed ett resultat för 2023 på -0,4 Mkr.

RÅDGIVANDE GRUPP

Ann Larsson, ordförande
Erik Åström, extern ledamot
Camilla Hällgren, samhällsvetenskaplig fakultet
Pernilla Lundberg, medicinsk fakultet
Anders Lundin, teknisk-naturvetenskaplig fakultet
Märit Simonsson, humanistisk fakultet
Fredrik Lindegren, Umeå kommun
Dani Liljedahl, humanistiska sektionen vid Umeå studentkår
Alva Jeppsson, humanistiska sektionen vid Umeå studentkår
Felix Köhler, Umeå studentkår

Ständigt adjungerad: Katarina Pierre, museichef Bildmuseet
Sekreterare: Maja Sandow, administrativ samordnare Bildmuseet

PERSONAL

Katarina Pierre, museichef
Sebastian Adolfsson, museivärd (vikariat)
Mattias Andersson, museiassistent
Diana Berntsdotter Vallgren, museivärd
Olle Ebgren-Ljungblad, museitekniker
Erik Hillbom, kommunikatör
Jonas Holmberg, museivärd
Anders Jansson, museiintendent
Sofia Johansson, museiintendent
Karin Jonsson, museipedagog
Ebba Key, museipedagog (vikariat)
Lisa Lundström, museiintendent
Denise Mångsén, museipedagog
Emma Mårtensson, museivärd
Karin Nordbrandt, museivärd
Magnus Olofsson, museitekniker
Maja Sandow, administrativ samordnare
Maria Sundström, museivärd
Brita Täljedal, museiintendent
Helena Vejbrink, kommunikatör
Martina Wolgast, museiassistent
Polly Yassin, museivärd

VISSTIDS-
ANSTÄLLDA

Tekla Andersson, salsvärd
Oscar Bergsten, museivärd
Josefine Borgström, museivärd
Fanny Chaiyarach, museivärd
Simon Danielsson, salsvärd
Elsa Estling, salsvärd/museivärd
Tine Fernerud, museivärd
Michaela Frycklund, museipedagog
Charlotte Foureaux, museipedagog
Albertina Hart, museivärd
Elina Hedlund, museivärd
Klara Huzell, salsvärd
Mads Hvidkaer Christoffersen, museivärd
Arvid Högberg, museipedagog
Alva Jeppsson, salsvärd
Ella Lepistö, salsvärd/museivärd
Mikaela Liljefors, salsvärd
Miriam Lindgren, museipedagog
Therese Markström, museivärd
Paulina Nilsson, museivärd
Simon Neuman, museipedagog
Charlott Nordlander, salsvärd
Cecilia Renlund, museipedagog
Janina Renström, museivärd
Rebecca Sharp, salsvärd
Elsa Skiöld, museipedagog
Stina Stenman, museivärd
Fredrik Zanichelli, salsvärd/museivärd
Anna Zingmark, museivärd/museipedagog
Julia Åberg, salsvärd

UTSTÄLLNINGAR

Nancy Holt / Inside Outside

- 2023-01-29

Nancy Holt (1938-2014) var en central gestalt på New Yorks konstscen och en pionjär inom platsspecifik installation och rörlig bild. Under fem decennier ställde hon frågor om hur vi kan förstå vår plats i världen genom konstnärliga undersökningar av perception, system och plats.

Inside Outside var den mest omfattande europeiska presentationen av Holts arbete och den mest ambitiösa någonsin av hennes mångfacetterade konstnärskap. Utställningen visade film, video, fotografi, konkret poesi, ljudverk, skulptur, rumsinstallationer samt ritningar och dokumentation av hennes jordkonst. Två av hennes platsspecifika *System Works* återskapades och visades här i sina första postuma versioner. Ett av dem, *Ventilation System*, var en lekfull skulptur som löpte över flera våningsplan, inomhus och utomhus, i dialog med Bildmuseets arkitektur. Upplevelser av och gränser mellan "insida" och "utsida" var utställningens tema. Nancy Holt var själv både en insider och en outsider. Hon var en av nyckelpersonerna inom jord-, land- och konceptkonst men hennes konstnärskap är betydligt mindre känt än hennes manliga kamraters - ett förhållande som den här utställningen ville rätta till.

Utställningen producerades av Bildmuseet och Holt/Smithson Foundation i samarbete med MACBA, Barcelona. Curatorer: Lisa Le Feuvre, chef för Holt/Smithson Foundation och Katarina Pierre, museichef, Bildmuseet.

Mats Jonsson / Fortfarande same

- 2023-01-29

Först när Mats Jonssons farfar var död fick hans barn och barnbarn veta att de var samer. Hemligheten hade legat gömd i en svepask, fylld av dokument från farfaderns tid som renskötare.

I svart tusch på vit kartong hade Mats Jonsson tecknat historien bakom familjehemligheten allt eftersom han frilade den i arkiv och gamla människors minnen. Under arbetet med serieromanen *När vi var samer* insåg han att han alltid varit omgiven av samiska föremål och traditioner, utan att förstå deras innebörd. I utställningen visde han de samiska spåren tillsammans med sina teckningar, i ett försök att fylla det inre hålrum som tystnaden gräver ut i den som växer upp som assimilerad.

Utställningen producerades av Bildmuseet. Curator: Lisa Lundström.

Tevetrampolinen / Från barnteve till samtida konst och litteratur
- 2023-01-29

Utställningen *Tevetrampolinen* tog sin utgångspunkt i barntelevision från 1965-1985. Konstnärer och författare hade skapat nya verk med inspiration från barnprogram som *Drutten och Krokodilen*, *Sesam*, *John Blund* och *Professor Balthazar*. Teveprogrammen hade utgjort ett slags trampolin eller språngbräda för varje konstnär och författares egna minnen och reflektioner. Deras tolkningar berörde bland annat hur barntelevision är kopplad till frågor om minne, medborgarskap, folkbildning och politiska rörelser.

Medverkade: Petra Bauer, Ida Börjel & Lo Hillarp, Andjeas Ejiksson, Annika Eriksson, Jennifer Hayashida, Salad Hilowle, Balsam Karam, Behzad Khosravi Noori, Runo Lagomarsino, Katarina Pirak Sikku och Olivia Plender.

Utställningen producerades av Bildmuseet i samarbete med Kalmar konstmuseum. Curatorer: Maria Lind, Andjeas Ejiksson och Sofia Johansson.

Konsthögskolan, Umeå Universitet / I Cut Across the Stream
2023-05-26 - 2023-08-20

Under de senaste två åren har masterstudenterna på Konsthögskolan i Umeå arbetat i ateljéer och verkstäder med utsikt över Umeälven: en mäktig ström under sommaren och en isbelagd, vidsträckt duk under den långa halvarktiska vintern.

Tillsammans med Konsthögskolans lärare, gästande internationella konstnärer, curatorer och teoretiker har studenterna förhandlat fram sina konstnärliga riktningar och korsat många strömningar av idéer och praktiker på vägen. I årets masterutställning bjöd de nyexaminerade konstnärerna in dig att följa med på detta kryssande. Hur håller man distansen i dagens flod av information, observerar strömningar från det förflutna och nuet för att avgöra var man ska korsa dem, hur våldsamma strömmarna än kan vara? Vad håller dig fången på denna sida av floden och vilka horisonter föreställer du dig och skapar när du kliver ur båten eller lämnar kända stränder för vågor och en öppen horisont?

Årets masterutställning från Konsthögskolan, Umeå universitet, presenterade verk av Oliver Bugge, Linn Byrkjeland, Noa Costas Martín, Gideon Eillert, Emie // Eva-Marie Elg, Therése Hurtig, Kiril Prikazcik, Eric Seppas, Rebecca Sharp, Fredrik Zanichelli, Anna Zingmark och Jo Öqvist.

Utställningen producerades av Konsthögskolan och Bildmuseet. Curator: Kristina Buch. Projektledare för presentationen på Bildmuseet: Lisa Lundström.

Ner till Norr / Samtida konst i arktis

2023-05-26 - 2024-01-14

Världens nordligaste regioner framstår som viktigare än någonsin tidigare. Områden som förut sågs som perifera leder en samhällsomvandling som kommer att forma vår gemensamma framtid. Utställningen *Ner till norr* presenterar verk av trettio samtida konstnärer från Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Kanada, Norge, Sverige och USA, samt från Sápmi och andra urfolksnationer i Arktis. De undersöker vår tids avgörande frågor och använder konsten som en katalysator för förändring.

Dagens klimat- och miljöförändringar och en problematisk kolonial historia har genererat konstverk som tar itu med sociala, ekonomiska, politiska och ekologiska utmaningar i hela regionen. Andra verk konfronterar illusionen av världens nordliga regioner som avlägsen vildmark och utmanar den romantiserade föreställningen om Arktis som ett homogent och orört land.

Genom ett stort antal konstverk i olika medier spårade utställningen delade erfarenheter inom regionen och speglade både samhörighet och klyftor inom och mellan samhällen och nationer kring Nordatlanten.

Medverkande konstnärer: Ragnar Axelsson (Island), Jordan Bennett (Kanada), Jason Brown (USA), Reggie Burrows Hodges (USA), Christopher Carroll (USA), Jóhan Martin Christiansen (Färöarna), Lauren Fensterstock (USA), Gideons-son/Londré (Sverige), Julie Edel Hardenberg (Grönland), Joan Jonas (USA), Jessie Kleemann (Grönland), Justin Levesque (USA), Anna Líndal (Island), Meagan Musseau (Kanada), Ann Cathrin November Høibo (Norge), Mattias Olofsson (Sverige), Frida Orupabo (Norge), Katarina Pirak Sikku (Sverige), Bitá Razavi (Finland/Estland), Joshua Reiman (USA), Hans Rosenström (Finland), Máret Anne Sara (Norge), Magnús Sigurðarsson (Island), Andreas Siqueland (Norge), Peter Soriano (USA), Anders Sunna (Sverige), Superflex (Danmark), Snæbjörnsdóttir/Wilson (Island/Storbritannien), D'Arcy Wilson (Kanada), Arngunnur Ýr (Island).

Utställningen producerades av Bildmuseet, Portland Museum of Art, USA och Reykjavík konstmuseum, Island. Curatorer: Anders Jansson, Jaime DeSimone och Markús Þór Andrésson.

Årets svenska bilderbok / Såret

2023-05-26 - 2023-10-23

Såret är en bok om att slå sig, få ett sår och plötsligt hamna i centrum. Det är otäckt med blodet men samtidigt lite härligt med uppmärksamheten. Men vad händer sen, när såret försvinner? Vem bryr sig om ett litet ärr?

Boken utsågs till 2022 års bästa svenska bilderbok och belönades med den nationella utmärkelsen Snöbollen. Emma AdBåge, som har skapat både bild och text, mottog priset våren 2023 under Littfest, Umeå internationella litteraturfestival. Den tillhörande utställningen på Bildmuseet presenterade originalbilder och skisser till boken, och besökarna kunde höra Emma AdBåge berätta om hur boken kom till. Till utställningen hörde kreativa aktiviteter och skolprogram i museets bildverkstad för besökare i alla åldrar. *Årets svenska bilderbok* är en återkommande utställning som vi 2023 presenterade för tolfte året i rad.

Bakom bilderbokspriset Snöbollen står Krumelur - föreningen för unga ord i norr i samarbete med Umeå Kultur, Kulturföreningen Pilgatan, Bildmuseet, Länsbiblioteket i Västerbotten, Mittuniversitetet, Littfest - Umeå internationella litteraturfestival och Svenska Tecknare.

Utställningen producerades av Bildmuseet. Curator: Brita Täljedal

Mandana Moghaddam / Kvinna Liv Frihet

2023-05-26 - 2024-04-07

Konstens förmåga att överbrygga kulturella gränser är ett bärande tema i Mandana Moghaddams verk. De berör kommunikation mellan människor, migration, feminism och refererar till iransk kulturhistoria likaväl som till brännande aktuella skeenden.

Hennes huvudsakliga medier är video, skulptur och installationer med hår, spegelmosaik och betong som återkommande material. Utställningen visade verk av spegelmosaik ur serien *Underlandet* samt *Chelgis I*, en skulptur i mänsklig skala, täckt av hår och innesluten i en glasmonter. Titeln refererar till en flicka i en persisk saga, vars namn betyder "fyrtio flätor". Speciellt för Bildmuseet hade Moghaddam skapat den nya skulpturen *What they gonna do with the inevitable growth of sprouts? Chelgis VI* och dessutom ett helt nytt verk i serien *Underlandet*.

Utställningen producerades av Bildmuseet. Curator: Brita Täljedal

Performancehöst

2023-09-30 - 2023-11-19

Performance i olika former har blivit ett återkommande inslag i Bildmuseets program. I år hade vi valt att sprida ut performance-upplevelserna under hela hösten. Under ett antal helger presenterades sex helt nya performanceverk skapade speciellt för Bildmuseet av konstnärer verksamma i norra Sverige.

Bildmuseets besökare fick möta performanceuttryck som rörde sig i gränslandet mellan bildkonst, musik, ljudkonst och dans. Verken uppfördes på olika platser i byggnaden; i utställningssalar, trapphus, museets hörsal och restaurang. Som besökare kunde man ta del av konstupplevelser som pågick under några minuter eller en hel dag.

De performanceverk som visades var:

L_I_N_J_E_N av Cecilia Cissi Hultman (30 september och 1 oktober), *Sub Astra* av Madelaine Sillfors, Kenneth Hansson Tornéus och Daniel Westman (30 september och 1 oktober), *She Wears Her Nerves on Her Sleeve* av Irina Laaja (13 och 14 oktober) *Ett tvinnat tillstånd* av Linn Lindström och Gusten Aldenklint (28 och 29 oktober) och *Korrosionens hastighet* av Maria K Olsson (18 och 19 november). Dessa nya kommissioner var en del av det treåriga projektet Networking North som genomfördes med stöd av Region Västerbotten.

I *Performancehöst* ingick också *Ur Arken*, ett verk av konstnärduon Gideons-son/Londré som anknöt till deras konstverk i utställningen *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis* (22 och 23 oktober).

Performancehöst producerades av Bildmuseet. Curator: Lisa Lundström

Loulou Cherinet / State Design

2023-10-13 - 2024-04-07

I sitt konstnärskap undersöker Loulou Cherinet hur politik manifesteras och tar sig uttryck i vår fysiska miljö och i våra kroppar. Hur formas vi av de strukturer och system som omger vårt samhälle och hur påverkar de hur vi förhåller oss till och interagerar med varandra?

Motiven till målningarna i utställningen var hämtade från Öbacka strand, en stadsdel i Umeå, men skulle kunna föreställa vilken svensk stad som helst. Det är omsorgsfullt planerade områden som syftar till att göra vår livsmiljö bättre. Som Loulou Cherinet ser det kan en perfekt planerad miljö också riskera att andra, mer existentiella, behov blir förbisedda. Inspirerad av historiska panoramamålningar och cykloramor hade Loulou Cherinet skapat en installation som omslöt betraktaren och där vi själva måste navigera i motivet. Den var inte bara en avbild av stadsrummet utan representerade även de system som vi byggt vårt samhälle på. På samma gång som det kan uppfattas som ett skydd kan det också upplevas som om det stänger betraktaren inne.

Utställningen producerades av Bildmuseet. Curator: Anders Jansson

JANUARI

ONS 22/1 kl 14.00-15.00

Curatorsvisning av utställningen *Tevetrampolinen*

Museiintendent Anders Jansson gav en guidad visning.

FRE 27/1 kl 17.00-00.00

Art Friday med extra visningar / Spelning: Johan Airijoki

Visningar av alla utställningar, öppen workshop samt bokrea i museibutiken. Johan Airijoki spelade livemusik. Gästspel av Gotthards Krog som serverade mat och dryck.

ONS 28/1 kl 14.00-15.00

Curatorsvisning av utställningen *Nancy Holt / Inside Outside*

Museiintendent Brita Täljedal gav en guidad visning.

SÖN 29/1 kl 14.00-15.30

Publikt samtal om skogssamisk historia och identitetI samband med utställningen *Mats Jonsson / Fortfarande same*.

Medverkande: Mats Jonsson, serietecknare, Gudrun Norstedt, skogshistoriker, Krister Stoor, etnolog och folklorist, Jörgen Stenberg, skogssamisk renskötare och poet och Åsa Össbo, historiker och forskare.

MAJ

FRE 26/5 kl 17.00-00.00

Art Friday med vernissageTre nya utställningar öppnades: *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis* med verk av trettio samtida konstnärer från Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Kanada, Norge, Sverige och USA, samt från Sápmi och andra urfolksnationer i Arktis, Konsthögskolans examensutställning *I Cut Across the Stream* och utställningen *Årets svenska bilderbok / Såret*. Dreaming Wild spelade livemusik. Kvällens dj:s var Annika Norlin och Bottenvikens Silverkyrka. Gästspel av Gotthards Krog som serverade mat och dryck.Utställningen *Ner till norr / Samtida konst i Arktis* presenterades i ett samtal mellan museichef Katarina Pierre, museiintendent Anders Jansson, intendent Jamie DeSimone, Portland Museum of Art och intendent Markús Þór Andrésson, Reykjavik Art Museum. Flera av konstnärerna som medverkade i utställningen gav introduktioner till sina verk. På plats fanns Arngunnur Ýr, Johan Martin Christiansen, Anders Sunna, Katarina Pirak Sikku, D'Arcy Wilson, Mattias Olofsson, Gideonsson/Londré, Peter Soriano, Hans Rosenström.Programmet denna kväll bjöd också på konstnärspresentationer och performance i Konsthögskolans utställning och ett samtal i utställningen *Årets svenska bilderbok / Såret* mellan bilderboksskaparen Emma AdBåge och museiintendent Brita Täljedal. Dreaming Wild spelade livemusik och kvällens dj:s var Annika Norlin och Bottenvikens Silverkyrka.

SÖN 28/5 kl 14.00-15.00

Guidad visning och konstnärssamtal. *Ner till Norr / Samtida konst i Arktis*

Två av utställningens curatorer, Jamie DeSimone, Portland Museum of Art, och Anders Jansson, Bildmuseet, gav en guidad visning. Konstnärerna Anders Sunna, D'Arcy Wilson och Hans Rosenström berättade om sina verk.

JUNI

FRE 2/6 kl 12.00-16.00

Öppen workshop för barn / Konsthögskolan, Umeå universitet

Workshop anpassad för små barn ledd av Noa Costas Martín, en av konstnärerna i Konsthögskolans masterutställning *I Cut Across the Stream*.

FRE 3/6 kl 12.00-16.00

Öppen workshop / Konsthögskolan, Umeå universitet

Workshop ledd av Kiril Prikazcik, en av konstnärerna i Konsthögskolans masterutställning *I Cut Across the Stream*.

FRE 4/6 kl 12.00-16.00

Öppen workshop / Konsthögskolan, Umeå universitet

Workshop ledd av Kiril Prikazcik, en av konstnärerna i Konsthögskolans masterutställning *I Cut Across the Stream*.

SÖN 4/6 kl 14.00-15.00

Konstnärvisning / Konsthögskolan, Umeå universitet

Avgångsstuderanter från Konsthögskolans masterprogram presenterade sin utställning.

SÖN 4/6 kl 15.00-16.00

Stipendieutdelning / Konsthögskolan, Umeå universitet

Utdelning av stipendier till avgångsstuderanter från Konsthögskolan.

SEPTEMBER

LÖR 16/9 kl 14.00-15.00

Vernissage *Mandana Moghaddam / Kvinna Liv Frihet*

Utställningen invigdes genom ett samtal mellan konstnären Mandana Moghaddam och museiintendent Brita Täljedal. Gästspel av Restaurang Kummin som serverade fika på plan 0.

LÖR 30/9 kl 12.00-17.00

Performancehöst / Performance: *L_I_N_J_E_N*

av Cecilia Cissi Hultman

Likt en nerv eller en förenklad teckning letade sig Cecilia Cissi Hultmans performance *L_I_N_J_E_N* genom Bildmuseets rum och våningar.

LÖR 30/9 kl 14.00-15.00

Performancehöst / Performance: *Sub Astra*

av **Madelaine Sillfors, Kenneth Hansson Tornéus och Daniel Westman.**

Verket baserade sig på ljudupptagningar i nya och gamla Kiruna och på publikens rörelsemönster under performanceakten.

OKTOBER

LÖR 1/10 kl 12.00-17.00

Performancehöst / Performance: *L_I_N_J_E_N*

av **Cecilia Cissi Hultman, bildkonstnär, Sundsvall**

Likt en nerv eller en förenklad teckning letade sig Cecilia Cissi Hultmans performance *L_I_N_J_E_N* genom Bildmuseets rum och våningar.

LÖR 1/10 kl 14.00-15.00

Performancehöst / Performance: *Sub Astra*

av **Madelaine Sillfors, Kenneth Hansson Tornéus och Daniel Westman.**

Verket baserade sig på ljudupptagningar i nya och gamla Kiruna och på publikens rörelsemönster under performanceakten.

FRE 13/10 kl 17.00-00.00

Art Friday med vernissage

Utställningen *Loulou Cherinet / State Design* invigdes genom ett samtal mellan konstnären och Anders Jansson, museiintendent. Katarina Pierre, museichef höll ett välkomsttal. Kvällens dj:s var William Ignberg och Lisa Johansson (Halm) samt David Svensson. Gästspel av Bygden som serverade mat på plan 0. Under kvällen hölls också olika temavisningar och Brita Täljedal, gav en curatorsvisning av utställningen *Mandana Moghaddam / Kvinna Liv Frihet*

FRE 13/10 kl 17.00-00.00

Performancehöst / Performance: *She Wears Her Nerves on Her Sleeve*

av **Irina Laaja**

Dels ett performanceverk, dels en bärbar skulptur där Irina Laaja utgick ifrån ett nervöst sammanbrott och hur det skulle se ut om det tagit en egen form.

LÖR 14/10 kl 12.00-17.00

Performancehöst / Performance: *She Wears Her Nerves on Her Sleeve*

av **Irina Laaja**

Dels ett performanceverk, dels en bärbar skulptur där Irina Laaja utgick ifrån ett nervöst sammanbrott och hur det skulle se ut om det tagit en egen form.

SÖN 22/10 kl 10.00-12.00

Performancehöst / Performance: *Ur Arken*

av **Gideonsson/Londré**

Konstnärarduon Gideonsson/Londré medverkar i utställningen *Ner till norr / Samtida konst i Arktis* med installationen *Ark*. På varje ort under turnén har duon genomfört performance i någon form.

MÅN 23/10 kl 09.00-12.00 och 13.00-16.30

Performancehöst / Performance: *Ur Arken*
av Gideonsson/Londré

Konstnårsduon Gideonsson/Londré medverkar i utställningen *Ner till norr / Samtida konst i Arktis* med installationen *Ark*. På varje ort under turnén har duon genomfört performance i någon form.

LÖR 28/10 kl 14.00-15.00

Performancehöst / Performance: *Ett tvinnat tillstånd*
av Linn Lindström och Gusten Aldenklint

Ett tvinnat tillstånd var en tvärkonstnärlig föreställning där modulsynt i surroundsystem mötte dans och skapade en intim och omslutande upplevelse.

LÖR 29/10 kl 15.00-16.00

Performancehöst / Performance: *Ett tvinnat tillstånd*
av Linn Lindström och Gusten Aldenklint

Ett tvinnat tillstånd var en tvärkonstnärlig föreställning där modulsynt i surroundsystem mötte dans och skapade en intim och omslutande upplevelse.

SÖN 29/10 kl 14.00-15.00

Ett publikt samtal om konst och urfolk

Ett samtal mellan konstnären Katarina Pirak Sikku och museiintendent Anders Jansson i utställningen *Ner till norr / Samtida konst i Arktis*. Evenemanget var en del av Samiska veckan i Umeå.

NOVEMBER

LÖR 18/11 kl 14.00-15.00

Performancehöst / Performance: *Korrosionens hastighet*
av Maria K Olsson

Ett utforskande performanceverk som rörde sig i gränslandet mellan det levande och det döda.

SÖN 29/10 kl 14.00-15.00

Samhällsomvandling och grön omställning

Ett panelsamtal om samhällsomvandling och grön omställning i anslutning till utställningen *Ner till norr / Samtida konst i Arktis*. Medverkade: Dieter Müller, professor i kulturgeografi och vicerektor och universitetslektor Madeleine Eriksson, docent i kulturgeografi, Umeå universitet. Samtalet leddes av museiintendent Anders Jansson.

SÖN 19/11 kl 15.00-16.00

Performancehöst / Performance: *Korrosionens hastighet*
av Maria K Olsson

Ett utforskande performanceverk som rörde sig i gränslandet mellan det levande och det döda.

DECEMBER

LÖR 2/12 kl 13.00, 14.00 och 15.00

Umeå Filmfestival gästade Bildmuseet

Ett kortfilmspaket för barn 3-6 år i samarbete med Umeå Filmfestival visades i Bildmuseets flexhall: *Batteripappan* (6 min), Sydkorea, 2021; *En tiger utan ränder* (9 min), Frankrike och Schweiz, 2019; *Jag är en sten* (6 min), Frankrike, 2020; *Ursa - Norrskensets sång* (10 min), Norge, 2021.

SÖN 3/12 kl 14.00-16.30

Umeå Filmfestival gästade Bildmuseet

Kortfilmen *Bilder av dig* (15 min) är en personlig spegling av en kolonial historia. Efter filmen samtalande regissören Louise Hollerup med museiintendent Anders Jansson. Den tjeckiska filmen *The Visitors* (85 min) handlar om drömmen om att skapa sig ett nytt liv ovanför polcirkeln. Filmerna valdes med tanke på deras tematiska koppling till den stora utställningen *Ner till norr / Samtida konst i Arktis* och var ett samarbete med Umeå Filmfestival.

FRE 8/12 kl 17.00-00.00

Art Friday med Julmarknad / Live: Fricky

Studenter från Arkitektshögskolan, Designhögskolan och Konsthögskolan vid Umeå universitet sålde egna alster. En familjevisning och en guidad visning av Bildmuseets aktuella utställningar gavs under kvällen. Kvällen avslutades med en livespelning med the Desktoppers och Fricky samt ett dj-set av Dim Spirit.

LÖR 9/12 kl 11.00-17.00

Julmarknad på Bildmuseet

Studenter från högskolorna för konst, design och arkitektur sålde sina alster.

SÖN 21/12 kl 12.00-14.30

Kortfilmsdagen på Bildmuseet

Kortfilm på årets kortaste dag med fem animerade filmer för vuxna. Kortfilmsdagen genomfördes med stöd av Svenska Filminstitutet och Folkets Bio.

De kortfilmer som visades var:

Miraculas. Regi: Raphaëlle Stolz & Augusto Zanovello. 2001 / 14 min

The Garbage Man. Regi: Laura Gonçalves. 2022 / 12 min

Maurice´s Bar. Regi: Tzor Edery & Tom Prezman, 2023 / 15 min

Ice Merchants. Regi: João Gonzalez. 2023 / 14 min

Sister. Regi: Kasia K. Pieróg. 2022 / 12 min

Anders Sunna, "Torne STYX", 2021.

Brännande konst om polartrakternas smältande isar och såriga historia

”Ner till norr” på Bildmuseet i Umeå placerar de arktiska regionerna i händelsernas centrum. *Birgitta Rubin* ser en ojämn men högst angelägen utställning med flera oförglömliga verk.

Öppningen är ödesmättad. Ett storslaget flodlandskap i vinterskrud, med en brandgul båge över himlavalvet och vid strandkanten en skelettfigur svept i en mörk skrud med blodröda, symboliska tecken. Döden själv, som håller ett fickur i handen och mäter ut tiden, på väg att rinna ut.

Anders Sunnas spektakulära målning "Torne Styx" hänger precis vid ingången till utställningen "Ner till norr", dessutom intill ett fönster med magnifik vy över Umeälven. Men Torneälven nära Kieksäisvaara, hemort för Sunnas samiska familj, är än mäktigare. Vid mitt besök på Bildmuseet har de värsta översvämningarna på 50 år drabbat stora områden längs älven.

Det gör motivet ännu kustigare, i grekisk mytologi är ju Styx floden som skiljer de levandes värld från de dödas. I collage-målningen skymtar historiska foton från Sunnas familjealbum likt skuggbilder, infogade i smältande is- och snölager. Här syns även mer nutida foton av timmerflottnings, gruvsdrift, vindkraftsparkar. Och renkadaver. Konstnärens familj har länge fruktlöst stridit med staten för råten till rendrift och i kompositionens brännpunkt skymtar en ensam man med en ren som drar en ackja.

Anders Sunnas målning är emblematiske för hela utställningen. Jordens nordligaste regioner är svårt drabbade av klimat- och miljöförändringar, liksom av en mörk kolonial historia. Den hänsynslösa exploateringen av naturresurser och övergrepp mot olika urfolk kastar slagskuggor över det arktiska området. Livsvillkoren för såväl människor som djur hårdnar i rasande takt och kalvande glaciärer blottlägger mer naturtillgångar som stormakterna strider om.

"Ner till norr" är en utställning som vill vända på det gängse perspektivet. Numera är polarstrakterna ingen perifer region, utan i centrum för en djupt oroande utveckling. Här har konsten blivit allt viktigare, genom gestalteringar och utforskningar av en problematisk historia, därtill en ny, föränderlig verklighet.

Denna vandringsutställning är ett initiativ från Portland museum i Maine, i samarbete med Reykjavik konstmuseum och Bildmuseet i Umeå. 30 konstnärer är representerade, från nordöstra USA och Kanada, över Grönland, Island och Färöarna, till Skandinavien och Finland (men inte Ryssland). Cirka en tredjedel tillhör urfolk.

Det är en högtintressant kartläggning, med verk som behandlar allt från krympande glaciärer, störda ekosystem och stressade isbjörnar, till koloniala strukturer, fördomar och identitetsförlost. Men också återupplivade hantverkstraditioner och kunskap om medicinalväxter. Därtill naturskydd – Superflexs rosa skulpturelement befrämjar vattenlevande organismer nedsänkta i havet. Och Bitas Razavis video "The dog days will be over soon" är baserad på digitala jaktspel men dödan det bortklippt och de vilda djuren skonade.

Dock har denna utställning, tänkt som en återkommande nordatlantisk triennial, bredd på bekostnad av djup.

Några singelverk är svårbegripliga och ter sig vilslna utan kontext, som Jóhan Martin Christiansens skulptur "Flip flop" av söndrat byggmaterial. Och Oslobaserade Frida Orupabus skarpa collage med fragmenterade svarta kvinnokroppar, baserade främst på koloniala foton från afrikanska arkiv, blottlägger rasism och sexism – men känns malplacerade i en utställning med underrubriken "Samtida konst i Arktis". Dessutom har samma eller snarlika verk visats ett flertal gånger.

Jag har tidigare även sett båda verken av de grönländska konstnärerna. Men Julie Edel Hardenbergs danska flagga hopsydd med svarta hårtestar (refererar till urbefolkningen), är en särskild påminnelse om många grönlänningars kluvna identitet. Och Jessie Kleemanns rituella perfor-

mance "Arktisk smärta", filmad på den smältande glaciären Sermeq Kujallec, speglar inlevelsefullt den klimatmässiga nödsituationen.

Det gör även Hans Rosenströms mer meditativa video, där tiden samtidigt snabbspolas – en isbit från en glaciär uppbyggd under 400 miljoner år smälter på 50 minuter i konstnärens hand...

Överhuvudtaget innehåller "Ner till norr" ovanligt många bra videoverk. Den kända amerikanskan Joan Jonas, med en bas vid Nova Scotias kust, deltar med en förunderlig undervattensfilm med inklipta performancebilder.

Mest underhållande är D'Arcy Wilsons loop "I # Fan (Long run)", inspelad på Newfoundland i ett hisnande klipplandskap vid havet. En drönare filmar henne från ovan, framrusande och parodiskt viftande som en cheerleader, för att slutligen kollapsa. Området är beroende av turistströmmen som samtidigt sliter på naturen – och konstnären blyxtbelyser smart en både närande och tärande turism.

Längst fastnar jag framför Joshua Reimans magnetiska video "Time washes over us". I flera år har han samarbetat med dykare och forskare som studerar de havslevande djurarter som lever längst, upp till 500 år som grönländshajen och en isländsk mussla. Till filmen har Reiman skrivit en text om dessa sällsamma vattenvarelser, som hans tioårige son läser så högtidligt och fint att ögonen tåras.

Jag blir faktiskt också rörd av Mattias Olofssons pågående konstprojekt i Storbrännan, tio mil norr om Umeå. Det startade när han flyttade in i sin avlidna mormors hus i denna avfolkningsbygd, där arbetstillfällena försvunnit, skolan lagts ner och motionsspåret vuxit igen.

Fotoserien "Överallt men ingenstans" bygger på hans ansträngningar att lära känna sina grannar och stärka banden mellan byborna. Här står de framför sina hus, i varierande skick, och skiner av stolthet. Olofssons projekt har bidragit till att utvecklingen vänt; ett byalag bildats, en samlingsplats anlagts och skolutuset renoveras.

Det som berör mig allra mest är dock Katarina Pirak Sikkus kartläggning av sin samiska släkt-historia. På utställningen finns en minneskarta från Jokkmokktrakten med pyttesmå, personliga anteckningar om betydelsefulla platser, liksom blad med enkla skisser som visar hur familjens renmärken förändrats över tid. Dessa finstilla, lite hemliga verk går nog de flesta förbi – först hemma insåg jag själv att de ingår i ett mycket större, djuplodande bokprojekt.

"Arbbeharpo", på svenska "Arvsträdarna", är utgiven på eget förlag. Boken är enastående stilig, med ett säregt typsnitt och rikt illustrerad med foton av släktingar, konsthantverk, konst, byggnationer och heliga platser. Rubrikernas anfangar slingrar organiskt likt frihandsbrodyr över sidorna, dessutom dekorerade med olivmönstrade kantband i starka färger (på utställningen syns även dessa traditionella band smycka renskallar i Måret Anne Saras skulpturer).

Pirak Sikkus kombinerade släktrönlrika och artist's book bygger på mångårig arkivforskning, intervjuer med närstående och egna minnen. Hon berättar målände om allt från plågsamma erfarenheter av rasbiologin och tvångsflyttningar, till den traditionsrika slöjdculturen, samiska kosmologin och det vidunderliga landskapet. Liksom hur allt detta kopplar till hennes eget starka, egensinniga konstnärskap.

Trots ojämnheten är "Ner till norr" en klart sevärd utställning, med flera storartade och minnesvärda verk. Några kan förhoppningsvis även fungera som katalysator för positiv förändring i vår klimatkrisande värld.

Birgitta Rubin
birgitta.rubin@dn.se

Marét Anne Sara, "Wear your down as your ups, cause this dance will twist you inside out", 2021.

Foto: Karl Alfred Larsen

KULTUR KONST

Utställningar.

10 konst-händelser att se fram emot i vår

Det är tuffa tider för museerna men konstvåren bjuder ändå på allt från stjärnglans till rojalistisk yra. *Birgitta Rubin* tipsar om tio sevärda utställningar.

Foto: © Sukita 2023. © 1977-1992 Bowie, Robin.

"Bowie by Sukita. From London to Japan"

Kulturhuset Galleri 5, Stockholm, 27/1-13/8

1 Flera hyllade Bowieutställningar har turnerat jorden runt på senare år. Men "Bowie by Sukita – From London to Japan" är speciellt producerad för Kulturhuset. Japanen Masayoshi Sukita har tagit många av de mest kända foton av Bowie och urvalet innefattar mer än 100 bilder främst från 70-talet. Här ges inblickar i samarbetet och den 40-åriga vänskapen mellan fotografen och den kreativa popikonen. Dessutom återskapas Bowies personliga bibliotek och Klarabiografen visar filmer om honom.

Foto: Per Erik Admanson

"Jockum Nordström. Inget papper, inga mynt"

Liljevalchs+, Stockholm, 27/1-14/5

2 Jockum Nordströms solo-utställning "Inget papper, inga mynt" på Liljevalchs annex innehåller teckningar, objekt och collage, varav merparten nya. Nordström är känd för sin egensinniga bildvärld, med oväntade korskopplingar i tid och rum, liksom "en närmast barnslig upptäckarglädje". I utställningen visar han för första gången mobila skulpturer. De är sammanfogade av enkla material som stålgalgar och trälistor, varifrån det hänger bildbitar; porträtt ur böcker eller fläckade papperslappar.

Foto: Marcin Tas

"Malgorzata Mirga-Tas. Jag har en dröm"

Göteborgs konsthall, 28/1-16/4

3 I storskaliga textila verk, målningar och skulpturer utmanar Malgorzata Mirga-Tas stereotyper om romer. Den polsk-romska konstnärns färgstarka bilder berättelser integrerar konsthistoriska referenser med aktivism och betraktelser ur ett feministiskt minoritetsperspektiv. Hennes magnifika installation i Polens paviljong på Venedigbiennalen fick internationell uppmärksamhet och Göteborgs konsthall är först i Sverige med en soloutställning, vars titel hämtats ur Martin Luther Kings berömda tal.

Foto: Frida Orupabo, Carsten Nordström

"Flight"

Malmö konsthall, 4/2-9/4

4 Utställningen "Flight" (engelska för flyg, flygning och flykt), presenterar brännande och kritiskt granskande verk av trion Kudzanai Chiurai, Frida Orupabo och Eric Magassa. Här ingår såväl collage som fotografi, liksom ljud, video och trycksaker i ett arkivverk om de panafrikanska frihetskamperna mot kolonialmakterna. Konsten binds samman av betoningen på minne, uppgörelse och oförenliga motsättningar, som skönhet och smuts, kolonialism och frihet, det förlutna och framtiden.

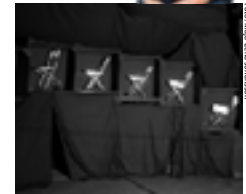

Foto: Mats Olov Johansson

"Peter Geschwind. After image"

Bonniers konsthall, Stockholm, 15/2-2/4

5 Nya verk av Peter Geschwind presenteras i "After image", ett allkonstverk och optiskt experiment som tar hela Bonniers konsthall i besittning. Geschwind gick tragiskt bort 2021 under arbetet med utställningen, som ändå förverkligades med hjälp av personer som stod nära honom och hans lekfulla konst, med referenser till filmvärlden. Konsten binds samman av betoningen på minne, uppgörelse och oförenliga motsättningar, som skönhet och smuts, kolonialism och frihet, det förlutna och framtiden.

Foto: Lars Danielsson

"Trädgården. Konst och natur under sex sekler"

Nationalmuseum, Stockholm, 23/2-7/1

6 Nationalmuseums värutställning är "en rundvandring i hur trädgården skildrats i konsten genom tiderna". Trädgårdskonsten har alltid arbetat med levande material och naturens kretslopp, och såväl paradismyten som miljöhotet är närvarande. Här visas målningar, teckningar, konsthantverk och skulpturer, drygt 300 föremål varav merparten från Nationalmuseums samlingar. Bland konstnärerna märks Watteau, Boucher, van Gogh, Monet och Carl Larsson men även nutida namn som Peter Frie och Emma Helle.

Foto: Jönköpingslänsmuseum

"Kvinnliga pionjärer. Visionära landskap"

Waldemarsudde, Stockholm, 4/3-20/8

7 Vårens stora utställning på Waldemarsudde lyfter fram visionära landskapsmålningar av Ester Almqvist, Anna Boberg, Ellen Trotzig och Charlotte Wahlström. Det är fyra länge förbisedda men betydande kvinnliga pionjärer på landskapskonstens område omkring sekel-skiftet 1900. Härmed breddas och fördjupas genrens historieskrivning, samtidigt som teosofins betydelse för det svenska konstlivet uppmärksammas. I denna del ingår två stämningfulla, sällan visade landskapsmålningar av Hilma af Klint.

Foto: John B. Calanqui

"Laurie Anderson"

Moderna museet, Stockholm, 1/4-3/9

8 Laurie Anderson är en ryktbar gestalt inom amerikansk avantgardkonst, experimentell musik och independentkultur. Hon har svenskt påbrå genom sin farfar från Dalsland och på Moderna museet gör Anderson nu sin största separatutställning hittills i Europa. Hennes gränsöverskridande arbete är poetiskt, personligt och politiskt, och publiken får möta ett urval verk från 1970-talet och fram till idag. Det är måleri, skulptur, analogt fotografi, ljudband och filmremsor, därtill avancerade vr-verk.

Foto: Carola Grahn

"Carola Grahn"

Wanås konst, Knislinge, 6/5-5/11

9 Den omtalade konstnären Carola Grahn är under våren och sommaren aktuell med en omfattande soloutställning på skånska Wanås Konst. Utifrån den traditionella samiska världsbilden utforskar hon den moderna människans relation till och föreställningar om naturen, och uppmuntrar till aktion och reflektion i frågor rörande maktstruktur och planetens framtid. I skulpturparken ska hon söka sig djupare in i riter, offer och magi, och pröva en dröm om att stå i kontakt med den besjälade skogen.

Foto: Jonas Åkerman

"Ner till norr. Samtida konst i Arktis"

Bildmuseet i Umeå, 26/5-14/1 2024

10 Bildmuseet har stängt för renovering 30/1-25/5. Efter det öppnar storsatsningen "Ner till norr" med verk av 30 samtida konstnärer från Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Kanada, Norge, Sverige och USA, samt ursprungsnationer i Arktisregionen. Mest känd är amerikanskan Joan Jonas och från Sápmi deltar etablerade namn som Anders Sunna, Katarina Pirak Sikku och Måret Anne Sara. Utställningen speglar bland annat klimat- och miljöförändringar och en problematisk kolonial historia.

Bozar i Bryssel med verk av visionära konstnärer som Carl Fredrik Hill och Hilma af Klint – som med start i april ska jämföras med Piet Mondrian på Tate Modern. Dessutom är det 50 år sedan giganten Picasso dog, vilket högtidligt hålls med 50 (!) utställningar i främst Spanien och Frankrike.

Men det som många med mig nog ser fram emot allra mest är den största utställningen någonsin med 1600-talsmästaren Johannes Vermeers enastående konst, på Rijksmuseum i Amsterdam 10/2-4/6. Garanterat en upplevelse för livet.

Birgitta Rubin
birgitta.rubin@dn.se

Kultur- elitens blinda fläck

ALLA MÅSTE SE.
 Anders Sunna.
 "Torne STYX", 2021.
 Färg och collage på
 träpannä. Foto: ANDERS
 SUNNA/BILDMUSEET/PRESS

På Bildmuseet i Umeå visas just nu konst som speglar erfarenheter från samhällen och nationer kring Nordatlanten.

Gunilla Brodrej går mellan toppen och botten på den stora utställningen "Ner till norr".

Det är skam till sägandes på grund av en hund jag har börjat intressera mig för samerna. Ja jag vet. Det är osnyggt. Min kärlek till hunden, som är en renvallare, beror på att hans mamma och bror var renar i fjällen och att jag genom deras ägare sett och förstått att samer finns på riktigt, och att den kunskapen genererat en större nyfikenhet på deras historia och kultur. Under åren har det blivit lättare att komma djupare eftersom berättelserna ökat. Till slut har jag blivit en sorts avstjälningsplats för dessa. Mottagningsstation för kulturyttringar som handlar om urfolk och minoriteter och koloniala orättvisor: Sveriges bakside har blivit min uppgift att beskåda. Kulturupplevelser byggde denna kropp. Jag gör det gärna, men jag tycker synd om kulturskaparna. De måste vara trötta på min röst. På min ständiga vecklagan. Och att bara nå – mig.

Denna gång har jag skickats upp för att vandra omkring på Bildmuseet i Umeå och må dåligt över smältande glaciärer, utfiskning av torsk, ensamhet och fattigdom i glesbygd, försvinnande urfolk och tvångsflyttningar av samer. Det är som att jag har blivit kriti-

kernas Greta Thunberg. De andra kan koppla bort allt medan jag står här med plakaten. Jag verkar ju dessutom tycka om att färdas norrut, vilket tycks vara biologiskt omöjligt för större delen av kultureliten. De måste flyga till Frankrike, eller Italien eller i varje fall Berlin. Och om de måste stanna i Sverige, i alla fall Skåne, eller Fårö.

Samerna måste vara trötta på min röst.

Ragnar Axelsson, "Terminus – No 5, 2018". Foto: RAGNAR AXELSSON/BILDMUSEET/PRESS

Julie Edel Hardenberg, "Oqaluttuarisaaneq", 2019. Foto: JULIE EDEL HARDENBERG/BILDMUSEET/PRESS

Så här går jag nu i Umeå bland tematiska trådar om klimat, kolonialism och representation. "Ner till norr" är titeln på utställningen. Här tillfaller perspektivet samhället och regioner kring Nordatlanten. Island, Kanada, Färöarna, Sjöpmånen och Grönland är centrum, inte periferi.

Curatorer från tre museer har valt ut verk till den här utställningen som är ett ovanligt samarbete mellan konstnärer i amerikanska Portland (Maine), Reykjavik och Umeå. Jag hittar flera favoriter: Ragnar Axelssons kraftfulla fotografier av slutet av glaciärer i serien "Terminus". I svart-vittgrått kommer dessa de lägst liggande delarna av glaciärerna vållande emot betraktaren. Och

så Jordan Bennetts dekorativa 13 månader inspirerade av sina förfäder i mi'kmaqfolket i New Foundland. Marimekko hade gjort dukar av månarna om det varit deras designers som hade hittat på mönstren. På golvet i en av de två stora salarna står ett våldsamt verk av färöiske Jóhan Martin Christiansen. Ett armeringsjärn har genomborrat en konstruktion av gips och glasfiberbarnät. I programtexten står att verket "påminner oss om naturliga och okontrollerbara faktorer som tid och förfall". Jag tänker bara på krig.

Nyligen omskakad av den norska nationalismens ömma tår efter min spänning om vem norrmannen har blivit stannar jag länge framför grönländska Julie Edel Hardenbergs verk "History #1". En dansk flagga där konturerna av det vita korset är stängslat av svarta mänskliga hårstrån. Likt mänsklig taggtråd. Jag undrar hur danskar tar emot detta lågintensiva sätt att skända flaggan.

Mängden inblandade curatorer gör bitvis utställningen ojämn som en värvelsalong. Vissa verk är direkt ointressanta och platta. Påfallande många av dessa kommer från USA. Men inte alla. Joshua Reimans video "Time washes over us" tar betraktaren med ner till havslevande djurarter som kan bli otroligt gamla. Den blinda häkningen lurkar längs havsbotten, äldst av alla ryggradsdjur, högst i Arktis näringskedja. Ett barn läser speakerkerten: "När ditt liv tar slut, tänk då på alla liv som levats". Kanske låter banalt, men är tvärtom omtumlande. En märklig isländsk mussla öppnar sitt gap, som till en existentiell fråga.

KONST

NER TILL NORR

Samtida konst i Arktis
 Verk av 30 samtida konstnärer från Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Kanada, Norge, Sverige och USA, samt från Sjöpmånen och andra urfolksnationer i Arktis
 Ett samarbete med Portland museum of art, USA och Reykjaviks konstmuseum, Island
 Bildmuseet, Umeå
 Till 14 januari 2024

Några verk är småroliga, som isländska Magnús Sigurdarssons ironiska "In och liver we trust" där fiskelverolja placerats i lampetter, som på piedestal bakom tunna draperier av rinnande olja. Eller kanadensiska D'Arcy Wilsons tappra kärleksförklaring till de branta klipporna i New Foundland där hon desperat rusar omkring med sin kärlek, ett fan av våldiga branter. En pytte med en minflagga i ett jättelandskap.

Rörande är Mattias Olofssons dokumentation av sin nya hemby Storbrännan, i Norrlands inland. Huset i mer eller mindre gott skick liksom bygt fotograferade, med husägarna utanför på behörigt avstånd. Som en personlig, men vemodigare version av Hemnet.

Oavsiktligt rolig och pretentiös är Jessie Kleemanns performance på den smältande glaciären Sermeq Qullaleq på västra Grönland dit hon tagit sig och sitt team med helikopter för att trassla in sig i snöens och brottas med vinden och ett plastskynke. Jag skrattar för mig själv.

Annat ber mig hålla käften. Som Anders Sunnas stora målning där den möter betraktaren när hon stiger ur hissen. I "Torne STYX" vakar döden över älven med blicken fastnaglad mot visarna i sitt fickur. Dokumentära foton av gruvdrift och renskötsel suddar bort minsta tveivel om att detta är ett djupt menat tillägg till den pågående kampen mot statens inträng på samernas mark. Och här står jag. De andra är upptagna med annat.

Gunilla Brodrej
gunilla.brodrej@expressen.se

Gunilla Brodrej är kritiker och redaktör på Expressens kultursida.

Gunilla Brodrej är kritiker och redaktör på Expressens kultursida.

P1 Kultur

Alla avsnitt

Om...

När Arktis blir jordens mitt – så hanterar konsten klimatkris och kolonialism

54 min - till 13 jun kl 13.05

Arktis har på många sätt hamnat i fokus på senare år. Nu samlar utställningen "Ner till norr" 30 konstnärer från världens nordligaste regioner för att ta sig an vår tids ödesfrågor.

Ladda ner (54 min, MP3) Min sida Dela

Utställningen "Ner till norr" på Bildmuseet i Umeå samlar 30 konstnärer från de nordiska delarna av världen. Foto: Mikael Lundgren.

Kulturredaktionens konstkritiker Cecilia Elomberg har sett utställningen på Bildmuseet i Umeå som pågår till januari nästa år, och kommer till P1 Kultur för att prata om hur väl konsten lyckas med att ge oss nya perspektiv på klimatkrisen och vårt koloniala arv i norr.

Emma AdBåge prisas för årets bästa bilderbok

BILDERBOKSPRIS. Vardagsdramatik med existentiell botten ryms i årets Snöbollen-prisade bilderbok, som nu tillkännagivits.

För boken Såret tilldelas Emma AdBåge årets Snöbollen, det nationella bilderbokspriset, som traditionsenligt delas ut i samband med Littfest.

"Redan bokens titel, Såret, lockar in läsaren i en vardagsdramatik med existentiell botten. Ett barn skadas och scenen är skolan. Runt såret bekräftar ansiktsuttryck och poser det ögonblickligt dramatiska, men

här ges också exempel på bildskapande som bearbetning." skriver juryn i sin motivering och fortsätter: "Sällan har sårets väg från strömmande blod till stelad skorpa – och slutligen ett blankt ärr som kan väcka minnen – skildrats med sådan nerv!"

Prissumman är 50 000 kronor och syftet med utmärkelsen är att uppvärdera bilderboken som konstnärligt verk samt att uppmuntra upphovspersoner och förlag att tänja på bilderbokens konstnärliga gränser vad gäller

Emma AdBåge. FOTO: RABÉN & SJÖGREN

innehåll och form. Årets pris avser böcker utgivna 2022.

Emma AdBåge, född 1982 är

en av de mest uppmärksammade illustratörerna i den unga generationen av tecknare och flerfaldigt prisbelönt, bland annat med Augustpriset 2018 för Gropen. Hon debuterade 2001 och har sedan dess illustrerat många böcker, såväl egna som andra författares texter.

Priset delas ut vid en prisceremoni på Littfest, på fredag den 17 mars. När Bildmuseet åter öppnar efter renovering den 26 maj öppnar även en utställning med originalbilder och skisser från boken.

SARA MEIDELL

Ur boken Såret.

Konstutställningar värda en omväg

Låt semestern gå i konstens tecken. Här är Sveriges bästa konstutställningar, från norr till söder, väl värda ett besök.

Text: SvD Perfect Guide - 1 juli 2023

3/5

Ner till norr/Samtida konst i Arktis

Ornväskande konst i norr. Foto: Mikael Lundgren

Här möts vi av trettio konstnärer – från USA och Island till Grönland och Sverige – som undersöker våra nordliga regioners dramatiska samhällsomvandling, klimat- och miljöförändringar, sociala och ekonomiska utmaningar samt plötsliga politiska skiften. Ragnar Axelsson (Island) och Jordan Bennett (Kanada) är några av namnen som gestaltar samhällen och nationer kring Nordatlanten. Vi ser också utställningen *I cut across the stream*: avslutningen på fem års studier i fri konst på Umeå Konsthögskola. Bland konstnärerna märks Oliver Bugge, Linn Byrkjeland och Noa Costas Martín.

[Bildmuseet, Umeå Universitet, 26 maj–14 januari](#)

Frieze New Writers Pick the Best Shows to See in the Nordics

From Lee Bull's exploration of failed utopias in Gothenburg to a group exhibition on the arctic region in Umeå

BY AMANDA HAKKÖNGÄS, TATULI JÄPOSHYILÄ, SABINE WEDEGE AND AGNES ÁRSÉLSDÓTTIR IN CRITIC'S GUIDES | 30 JUN 23

'Down North / Contemporary Art in the Arctic'

Bildmuseet Umeå, Sweden

26 May – 14 January 2024

Anders Sunna, *Sotna 5719*, 2021, installation view. Courtesy: the artist.

Not far south of the Arctic Circle, Bildmuseet Umeå presents a large group exhibition of contemporary art from the region featuring work by Sápmi and other indigenous artists as well as those from the Nordic countries, Canada and the US. Titled 'Down North', the exhibition, which features more than 40 works in a variety of media, underlines the hidden knowledge of an area rich in indigenous history and practices.

In *Pirak's and Klementsson's hiking trails and ancestral reindeer marks* (2021), for instance, Swedish/Sámi artist Katarína Pirak Sikku draws on her family history to make work that serves as a form of activism. By cataloguing her ancestors' personal reindeer markings (applied to the ears and used to signify ownership) alongside hand-drawn maps of Swedish Sápmi, she seeks to preserve these ancient lores.

The threat of global warming is also a recurrent theme throughout the exhibition. The Arctic is not only depicted as a seemingly infinite landscape that provides a home to people with a long tradition of living in harmony with nature, but also as a highly romanticized place that, in reality, no longer exists. The Arctic is bigger than all of us, the exhibition seems to say. But equally, as Finnish artist Hans Rosenström proposes in his 50-minute video about the titular retreating glacier *Folgefonna* (2019) – it is as fragile as an ice cube that we hold in our palm, watching as it melts. –*Amanda Hakköngäs*

RECLAIMING BEAUTY

Den svenske illustratören Mats Gustafson har under 40 år jobbat för ett antal av världens största och lyxigaste märken, exempelvis Hermès, Tiffany & Co, Svenskt Tenn och Dior. Tillsammans med den amerikanske formgivaren Ted Muehling, som framför allt är känd för sina vackra smycken, ställer Gustafson nu ut verk på Millesgården på Lidingö. *Reclaiming beauty* visas från den 10 juni till den 10 september.

Torne Styx av Anders Sunna, 2021.

NER TILL NORR

Ämnen som klimatförändringar och kolonial historia står i fokus på utställningen *Ner till norr: samtida konst i Arktis* som visas på Bildmuseet i Umeå från den 26 maj till den 14 januari. Konstnärer från bland annat Grönland, Färöarna och Kanada deltar, men även kända namn från Sápmi, som Anders Sunna och Måret Anne Sara.

DESIGN BY NATURE

Under flera år har den svenska designstudio Front detaljstuderat skogar, sjöar och växter, bland annat med hjälp av 3D-skrivare, för att kunna återge naturens egen kreativitet i former och mönster, vilket i sin tur inspirerat Front-duon att skapa nya möbler och objekt. *Design by nature* visas på Vandalorum i Värnamo från den 3 juni fram till hösten.

Mats Gustafson, aftonklänning för Dior couture.

Foto Ikram Abdulkadir

I SEE HOME IN YOU

Fotografiska i Stockholm har alltid bra utställningar med kända namn, men vi uppskattar även satsningen på talanger vi lär se mer av i framtiden. Först ut är Malmöbaserade Ikram Abdulkadir, som under namnet *I see home in you* visar två serier där familj och vänner får stort utrymme. Utställningen visas till och med den 23 juli.

JAG ÄR MARINA KEREKLIDOU

En av Sveriges mest stilsäkra kvinnor, stylisten och designern Marina Kerekliou, uppmärksammas i en retrospektiv utställning på Rian Designmuseum i Falkenberg. Från den 27 maj till den 3 december kan du besöka *Jag är Marina Kerekliou* och suga åt dig en stor dos inspiration.

UTSTÄLLT

Ta en paus från stranden och se en utställning i sommar. DV har valt ut några favoriter.

Av Jenny Bergquist

Foto Andy Liffner

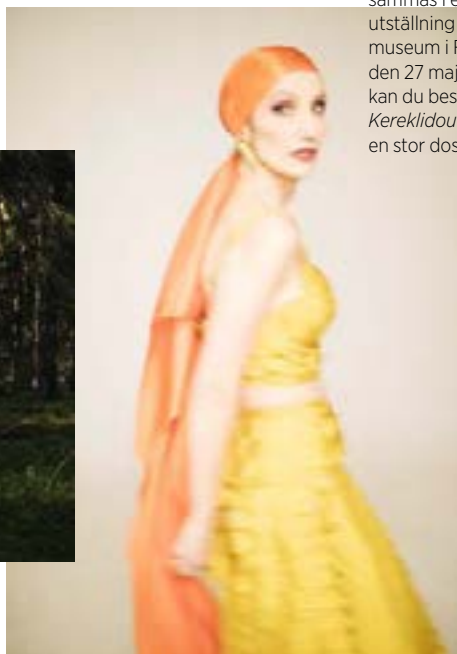

Foto Tobias Regell

Tipsa oss!

Vi tar gärna emot kultur- och nöjestips om evenemang, personer eller föreningar som du tycker att vi borde skriva om. Hör av dig till oss!

Mejla: redaktionen@fagersta-posten.se
Ring: 0223-46614

Bildserien "Anywhere but nowhere" av Mattias Olofsson.

FOTO: MATTIAS OLOFSSON/TT/PRESSBILD

Nordliga satsningar gör avtryck i konsten

Amie Foon. FOTO: PRESSBILD

Operapris till Amie Foon

KULTUR Mezzosopranen Amie Foon tilldelas Vänernas operastipendium för 2023. Hon får priset på 100 000 kronor för sin "varmt, vackert klingande mezzosopran i kombination med stark scenisk närvaro", som styrelsens motivering lyder.

Stipendiet ska gå till förkovran för unga sångare som just avslutat en operahögskoleutbildning och är särskilt intresserade av Drottningholmsteaterns 1600- och 1700-talsrepertoar. Tidigare mottagare är bland andra sopranen Helena Schuback, tenoren Mikael Horned och countererten Rodrigo Sosa Dal Pozzo.

Stipendiet delas ut den 7 juni. (TT)

Klimatförändringar, kolonialism och identitetsfrågor utforskas när Bildmuseet i Umeå visar konst från världens nordligaste regioner.

Utställningen "Ner till norr" utmanar också synen på det norra klotet som avlägsen vildmark.

KONST När Mattias Olofsson fick arva sitt hus i en by mellan Umeå och Skellefteå kom han till en plats i förfall, där folk hade flyttat i väg och skolan stängts. Han började knacka på dörrar och lära känna sina grannar, och i bildsviten "Anywhere but nowhere" reflekterar han kring vad det är att bygga en gemenskap och tillsammans ta hand om en plats.

Bilderna är en dokumentation där människorna presenterar sig och husen de bor i. Och över tid har en annan gemenskap börjat byggas i byn, med en annan stolthet, säger Anders Jansson, museiintendent vid Bildmuseet i Umeå.

Han pekar på att områden som tidigare ansågs befinna sig i periferin nu är ledande i viktiga samhällsförvandlingar, något som också konstnärer förhåller sig till.

Många av världens blickar är riktade mot norra Sverige i den gröna omställningen och allt som händer med stålverk och batterifabriker. Känslan som har funnits häruppe – det är ing-

"Illulissat #5" av Peter Soriano.

FOTO: PETER SORIANO/TT/PRESSBILD

et att hymla med – är att det inte är här satsningar har gjorts eller jobb har skapats. Men nu gör det det, säger han.

Funderingar kring identitet, tillhörighet och platsens betydelse går som en röd tråd genom utställningen "Ner till norr". Ett trettiotal konstnärer från det norra halvklotet presenteras – från Danmark, Finland, Färöarna, Grönland, Island, Kanada, Norge, Sverige och USA samt från Sápmi och andra ursprungsnationer i Arktis.

Initiativet började när kuratorer från tre olika museer i Umeå, Portland och på Island började samtala om erfarenheter av att befinna sig långt ifrån konstmetropolerna.

Konstnärerna berättar inte samma historia men berättelserna speglar varandra, det är som olika kapitel i samma bok. Det är fascinerande för dels får man perspektiv på sig själv men man ser också likheter och olikheter över landsgränserna, säger Anders Jansson.

Förutom identitet och tillhörighet handlar många konstverk om kolonialism. Konstnären Megan Musseau,

som tillhör urbefolkningen i Kanada, gör till exempel konst av sitt folks situation i Newfoundland, där artefakter från deras kultur förvaras på museer, bakom skyddsglas. Anders Jansson ser en parallell till Anders Sunna och Katarina Pirak Sikku som har gjort nya verk specifikt till utställningen.

De utforskar också sin släkts historia. Även Julie Hardenberg har en bakgrund med en dansk far och grönländsk mor och tar upp frågan om rätten till sin identitet.

Den norra världen är ingen outforskad vildmark, framhåller Anders Jansson. Han understryker också att området inte är så orört som vissa vill göra gällande. Tvärtom syns klimatförändringarna kanske tydligast på ställen som Arktis.

Det är också problematiskt med satsningarna i norr. Hur bevarar vi naturvärden och renskötselområdet i relation till gruvindustrin, det är otroligt svåra och komplexa frågor. Det är intressant att se hur konstnärer närmar sig dem.

Isländska Anna Lindal har sedan 1980-talet varit delaktig i kartläggningar av glaciärer på Island, som hon sedan har gjort koppartryck av. Hennes verk visar en brutal natur som man måste ha respekt för – för att ha en chans att överleva. Finlandssvenske Hans Rosenström har i stället filmat hur en isbit från en glaciär smälter i hans hand.

Den är hundratals om inte tusentals miljoner år. Men i kontakten med den mänskliga handen är den borta på under en timme. (TT)

Elin Swedenmark

Det är också problematiskt med satsningarna i norr.

Anders Jansson

"Ner till norr"

"Ner till norr/Samtida konst i Arktis" är ett samarbete mellan Bildmuseet i Umeå, Portland Museum of Art i USA och Reykjavik konstmuseum på Island. Kuratorer är Anders Jansson, Jaime DeSimone och Markús Thór Andrésson. Medverkande konstnärer är bland andra: Ragnar Axelsson (Island), Jordan Bennett (Kanada), Jason Brown (USA), Christopher Carroll (USA), Jóhan Martin Christiansen (Färöarna), Lauren Fensterstock (USA), Gideonsson/Londré (Sverige), Julie Edel Hardenberg (Grönland), Jessie Kleemann (Grönland), Anna Lindal (Island), Meagan Musseau (Kanada), Ann Cathrin November Høibo (Norge), Mattias Olofsson (Sverige) och Frida Orupabo (Norge). (TT)

KULTUR

Mer kultur: Recensionerna, krönikorna, kulturnyheter och debatten – mer läsning på vk.se/kultur

Kulturredaktör: Sara Meidell 090-17 60 38 E-post: kultur@vk.se

Bildmuseet tar en paus – och tänker nytt

BILDMUSEET. Typiskt. Garantin räckte tio år – men nu har det gått elva år och då måste ventilationen på Bildmuseet uppdateras.

På söndag har Bildmuseet öppet för sista gången på fyra månader. När beskedet kom att man skulle behöva åtgärda ventilationen i huset var förhoppningen att det skulle gå att fixa utan att störa verksamheten.

Men så blir det inte. Klimatet i de stora salarna måste ses över eftersom kraven vid konstutställningar är så höga.

– Vi måste lita på vår klimat-anläggning för annars kan vi inte låna in konst. Ågarna vill att vi garanterar att vi håller en viss temperatur och en viss luftfuktighet, annars får vi inte låna konst, och vi får ingen försäkring. Vi måste veta att salarna håller stabila värden, men upptäckte under pandemin att vi hade problem och vi har haft experter här som tittat på det, berättar Bildmuseets chef Katarina Pierre.

Det händer att Bildmuseet när de ska låna konst måste visa upp data från senaste året som visar att klimatet håller en jämn nivå.

– Men vid vissa utställningar behövs ingen klimatförsäkring, är det videoverk behöver vi inte bry oss.

När uppgraderingen bestämdes förra året beslutades också att byta ut belysningen i salarna och gå över till ledbelysning. På lång sikt en besparing.

Under stängningen ska man också passa på att olja in golven.

Kostnaden kommer delvis ligga på Bildmuseet, men huvudmannen Umeå universitet tar en del av kostnaden.

– Det är inte så att vi inte kommer att komma att ha andra saker att göra, säger Katarina Pierre och förklarar att de första veckorna ska man packa ner de tre utställningarna som nu visas.

Att packa ner en utställning innebär att man samtidigt ska kontrollera konsten för att se om den på något sätt skadats under visningstiden. Därefter ska de provisoriska väggarna i utställningssalarna rivas.

Personalen ska samtidigt använda pausen för att se över verksamheten och se vad som kan förbättras. Katarina Pierre vill till exempel se fler guideade visningar av olika slag.

– Vi ska fortfarande vara Bildmuseet, men vi ska vara Bildmuseet 7.0.

Ventilationen på Bildmuseet måste förbättras. Rören på bilden är dock en del av Nancy Holts konstutställning.

FOTO: PER LANDFORS

En sak man inte vill förändra är att ha vernissage på fredagskvällar. Idén med tre Art Friday per termin med programpunkter har fallit ut väl.

Katarina Pierre framhåller också att det är roligt att Bildmuseet blivit en konsthall att räkna med. Att Macba som är ett museum för modern konst i Barcelona ska visa den stora retrospektiva Nancy Holt-ut-

ställningen som Bildmuseet visat ser Katarina Pierre som ett styrkebesked.

– Det är vi som tagit täten, och de som kommer efter. Det är kul att vi i Umeå och Norrland initierar utställningar som sedan vill ha i Stockholm eller Barcelona. Då har vi vänt på geografien.

Ett annat internationellt samarbete är utställningen Ner till

norr som visas när Bildmuseet öppnar igen den 26 maj. Det består av konst från de norra regionerna i världen och har producerats tillsammans med museer i Portland och Reykjavik.

Den andra utställningen vid öppnandet i maj blir Konsthögskolans traditionella masterutställning.

LARS BÖHLIN

■ Bildmuseet stänger

Bildmuseet har öppet till och med söndag 29 januari innan man stänger för en uppdatering av klimatsystemet. Bildmuseet öppnar igen den 26 maj.

Under Art Friday fredag 27 januari gör Johan Airijoki en spelning. I samband med Mats Jonssons utställning hålls på söndag ett publikt samtal om skogssamisk historia och identitet.

Bildmuseet håller stängt under fyra månader i vår. Katarina Pierre och personalen ska utnyttja tiden till att bland annat resonera om vad man vill förbättra.

Vi ska fortfarande vara Bildmuseet, men vi ska vara Bildmuseet 7.0.

Under stängningen ska man också passa på att olja in golven.

Nu har norr tröttnat på att vara "därborta"

Konstutställningen på Bildmuseet i Umeå hamnar mitt i världen och nuet

Ulrika Stahné

Publicerad 2023-06-04

Dela artikeln + Följ skribenten Spara artikeln

Anders Sunna: "Tome STYX", 2021. Foto: © Anders Sunna

Ursprungsfolk, smältande isar, luftballongsfärder. Arktis är lika exciterat som svärlängat. På en traditionell jordglob befinner vi oss på själva hjässan. Området är glesbefolkat, fullt av naturresurser som boplatser för framtida strider och exploatering. Det finns en hel del som förbinder de nomina nationerna, från Kanada till Finland. Och för all del det sibiriska Ryssland.

ANNONS

Men när tre konstinstitutioner – Portland museum of art i Maine, USA, Reykjavik konstmuseum och Bildmuseet i Umeå – samarbetar om "Ner till norr" koncentreras utställningen av lätt inseddä skäl till den västra hemafären.

Allt vända på begrepp och det gängse sättet att läsa av kartan, har förstås också en politisk dimension. Norr är trött på att alltid vara "däruppe", "därborta". Men väl på utställningen är norr verkligen mitt i världen, mitt i nuet. Från Katarina Pirak Sikkus samiska släkthistoria med renmärken, till Joshua Reimans film från de förörrädesvis arktiska havens bottnen löper igenkänningen, uttolkenas allt större synlighet och ett ökat intresse för ekologi. Filmen "Tiden sköjer över oss" kan tyckas långsam, som vilken naturfilm som helst men den är oupphörligt fascinerande.

Superflex: "Pink element/ Vertical migration", 2019. © Superflex. Courtesy of UDF Foundation. Foto: Francisco Nogueira

Greppet att låta ett barn läsa in fakta om de vattenlevande djuren är genialiskt – framtiden konserveras i den ljusa rösten. Musslorna och sjöborarna lever sina långa liv långt bort från oss, utan oss, trots oss. Även amerikanska Joan Jonas, som i sitt konstnärskap länge arbetat med temat vatten och vattenliv, är närvarande på "Ner till norr". Hennes brechtianskt illusionskrossande film fångar, där blandningen av performance och dokumentär ropar på en ny förståelse av naturens sårbarhet.

ANNONS

Danska konstnärgruppen Superflex ser också långt fram, när världen mår bra utan människor. Stora rosa betongklossar, genombrända som schweizerostar, helt anpassade för en framsid där havsnivån stigit och de vattenlevande djuren kan behöva någonstans att göra sig ett bo. Att de står på ett museum ger dem ytterligare en dimension: de kunde lika gärna vara artefakter från för, upplevda och analyserade. I nuet är de överkamma, bärande både på det förlutna och framtiden.

"Ner till norr" grupperar sig kring tre teman, natur, miljö och samhäll. Det ringar ju in det mesta här i tillvaron – men sammanfattningsvis är det miljö och natur som är huvudspåret här. Egentligen gör man bäst i att se utställningen bortsett från dessa teman, det är ju inte som om den arktiska historien är bortkopplad från naturen. Måret Anne Saras verk, påkiädda och prydda renskallar med samiskt inspirerat mönster ser i ett sådant resonemang ut som ett väl enkelt verk, men stänket av död och kretslopp formar det till ett rop från arggrunden. Någon måste säga att vi lever i symbios, kulturen och naturen.

Kritiken mot exploateringen av Arktis, oavsett om det är naturresurser som skördas eller turismen och exciteringen, är närvarande, som i D'arcy Wilsons film "at Fan (Long run)" där konstnären gör sitt bästa som turist springande i förörräktig vacker natur, eller Jessie Kleemans film som dokumenterar hennes aktion vid en smältande grönländsk glaciär.

Och oftare rör det sig om förräktliga närmändan och analyser av naturen som sådan, även den som inte förändras, utan kan tolkas ur ett mänskligt perspektiv – som de tretton namngivna månarna i Jordan Bennetts fascinerande verk. Hit kan man också räkna Anders Sunnas imponerande målning "Tome STYX". Även blir gränsen till dödsriket, den grekiska mytologin möter Isemannen och ett norrönt landskap. Tidsperspektiven svindlar.

"Ner till norr" är också en pilotutställning för en nordatlantisk triennial, vilket är en spännande ambition. Anets version bygger på ett trettioårigt konstnär, och den stora betydelsen föreställer jag mig är att samarbetet har påbörjats. Axeln Portland-Reykjavik-Umeå intresserar ämningstone mig mer än en annan nordatlantisk pakt.

FAKTA

KONST

Ner till norr – Samtida konst i Arktis

Bildmuseet, Umeå

Till och med 14 januari

KONST.

Masterstudenter ställer ut när Bildmuseet öppnar igen

■ På fredagen återöppnar Bildmuseet i Umeå efter att ha hållit stängt i fyra månader. Det firas med livemusik, barmingel och invigning av tre nya utställningar – däribland Konsthögskolans masterutställning.

Den 30 januari stängde Bildmuseet för renovering. En ny klimatanläggning har installerats, väggarna målats, golven polerats och fönstren putsats och på fredagen är det dags att åter välkomna besökare.

Museet har den här dagen öppet från 12.00-00.00 - och håller trippelvernissage. Utställningarna "Årets svenska bilderbok", "Ner till Norr / samtida konst i Arktis" och "I cut across the stream" ska invigas.

Den sistnämnda står masterstudenterna på Konsthögskolan för. De tolv konstnärerna har under de senaste två åren utforskat och fördjupat sina konstnärskap i Umeå.

- Flera av studenterna säger sig själva ha påverkats av att konstskolan ligger vid älven och naturen som flödar förbi. Platsen Umeå och naturen är viktig för många som vistas här, säger museintendent Lisa Lundström, projektledare för utställningen.

Ett tydligt exempel på det är Fredrik Zanichelli installation "Bojen var i slutändan borta". Verket har sin utgångspunkt i Ön, som Zanichelli blickat ut mot från sitt ateljéfönster.

- Vi har sakta men säkert börjat bygga en relation, men en relation som är helt avhängig avståndet - för än idag har jag fortfarande inte varit ute på Ön, säger han.

När Zanichelli började arbeta med verket för ett år sedan ville han utforska relationen mer. Han köpte

en gummibåt och tog sig ut på älven.

- Det var under den färden som jag passerade den här bojen, en boj som låg ensam i älven som jag också fick en väldigt stark relation till. Jag kände väldigt mycket sympati för den när den låg där, med en kedja som sträckte sig ner mot botten. Några dagar senare när jag skulle blicka ut och hitta bojen, så var den borta. Då blev vår relation ännu starkare, ytterligare en relation som helt berodde på avståndet och nu fanns bojen på ett omätbart avstånd.

Linn Byrkjeland ställer ut både blyertsteckningar och färgstarka målningar. I måleriet har hon för första gången arbetat dubbelsidigt och med rummets arkitektur, för att skapa en flytande väg i rummet.

- Förhoppningsvis kan det skapa en uppslukande upplevelse för betraktaren. Jag tänker att de dubbelsidiga målningarna är fönster in i mitt mytologiskt laddade universum. Ett universum som har rötter i skogarna i Korsholm i Finland där jag växt upp, men som också blivit omformat av de olika plaster som jag bott på runt omkring i Norden, säger hon.

Anna Zingmark har arbetat med stengodslera, trä och ljud och ställer ut ett stort bord med krukor på. Bordets ben har gett vika, och krukorna är på väg utför branten.

- I mitt konstnärskap jobbar jag mycket med

gruppdynamik och grupphierarkier. Jag har snöat in på skärningspunkten som man kan hitta i en grupp, där gruppen är både som allra starkast, tryggast och mest harmonisk men där den också väldigt snabbt kan vända och bli dysfunktionell, kanske till och med farlig, säger Zingmark.

Varje kruka har ett eget ljud. Vissa är beskrivande, som bestick som klirrar eller glas som rullar. Andra är abstrakta och ska lämna utrymme för egen tolkning.

Ljuden spelas upp slumpmässigt och Anna Zingmark ser det som en konversation mellan krukorna.

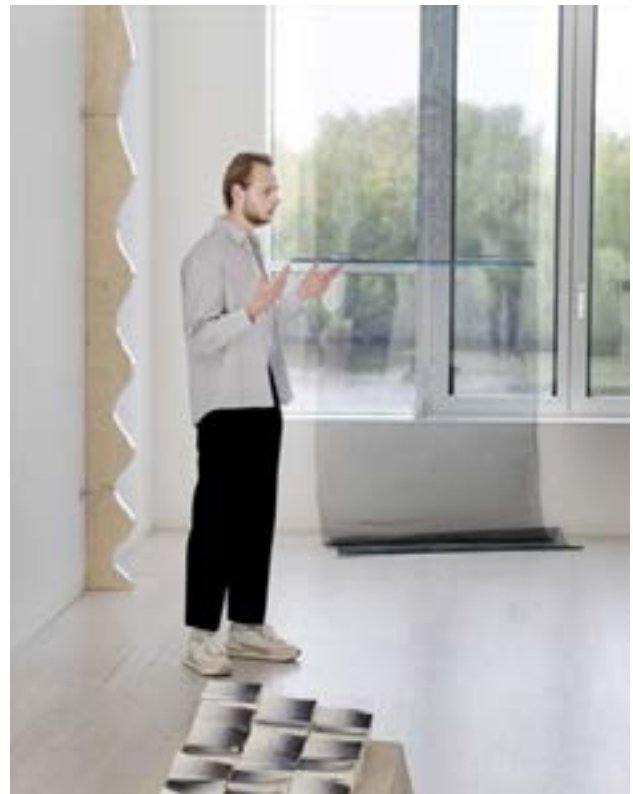
- Jag tänker också på ljud som något som vi inte bara hör i realtid. Jag tror att alla kan fantisera kring hur det skulle låta när krukorna slår i backen, som en förvarning. Krukorna bär på ljud som har hänt, som ligger i ett förflutet. Vi har det som hänt, det som sker och det som kommer att ske, säger hon.

Jo Öqvists arbete handlar om kroppar. Queera och tjocka kroppar, kroppar i relation till varandra i ett skeende.

- Det handlar om närhet och avstånd om kroppsliga begränsningar och förmågor, om kropparnas agens och kraft.

Jo har arbetat med både teckning och skulptur. Kolteckningarna är gjorda direkt på väggarna i rummet.

- Jag tänker att det skapar en närvaro i rummet där de här teckningarna blir närvarande här och nu, sen finns de inte. Teckningarna

Fredrik Zanichelli ställer ut skulpturala träelement och en patinerad koppargardin, som blir en drömsk, mystisk slöja mellan honom själv och Ön, som installationen utgår ifrån. I verket ingår också en publikation - fri att plocka med sig hem - där han berättar om sina gummibåtsfärder på älven.

FOTO: TORBJÖRN JAKOBSSON

är gjorda utifrån min egen kropp. De mindre har jag tecknat så långt som jag når när jag står på golvet. Till den större har jag använt en stege, där stegen begränsat hur långt jag når, säger Jo.

Men att den långa stängningen nu är över ska inte bara firas med vernissager.

Klockan 17.00 startar evenemanget "Art Friday", som bjuder in till en fullspäckad kväll.

Gotthards krog kommer till lokalerna för att hålla restaurang och bar, Annika Norlin och Bottenvikens Silverkyrka dj:ar och Dreaming Wild spelar live. Besökarna kan också delta i en kreativ workshop.

- Det händer saker i huset ända fram till midnatt. Det ska bli jättespännande och kul att öppna, för det har vi verkligen längtat efter, säger museintendent Lisa Lundström.

FELICIA NILSSON

felicia.nilsson@folkbladet.nu

Lisa Byrkjeland har bland annat försökt skapa en flytande väg i rummet med sina dubbelsidiga målningar.

Anna Zingmark har jobbat med lera, trä och ljud i sitt verk där hon fokuserar på gruppdynamik.

Jo Öqvist har tecknat i kol direkt på väggarna inne på Bildmuseet.

FOTO: TORBJÖRN JAKOBSSON

RECENSION.

Talanger och mognande insikter i masterutställning

I programförklaringen, skriven av Kristina Buch, curator för denna masterutställning och professor vid Umeå Konsthögskola ställs frågan: "Hur håller man distansen i dagens flod av information, observerar strömningar från det förflytna och nuet för att avgöra var man ska korsas dem, hur våldsamma strömmarna än kan vara?"

Temat är förstås böjbart men de konststudenter som nu fått sin masterexamen tycks stå trygga i sitt sökande i det som är övervägande angeläget. De tar avstamp i sig själva, i det intima, om än de filosofiska ingångarna är flera. Detta kanske särskilt starkt i Fredrik Zanichelli "Bojen var i slutänden borta" där han i publikationer och installationer undersöker närvaro och frånvaro, avstånd och verklighet.

Reflektion över historien och nedbrytningens oåterkalleliga märken återfinns i Oliver Bugges objekt och skulpturer. Återkallade och omformade från det förflytna och inplacerade i nuet, förändrade av sin utsträckt existens.

Men utställningen rymmer också det mycket intima och kroppens utmaningar och möjligheter. Hos Jo Öqvist skildras det föränderliga i den, kärleken, avskyn och också en önskan att omvandla och suddas ut tidigare inövade linjer. Framåtblickandet och föränderligheten skildras i hans evigt omarbetade storskaliga teckningar i kol direkt på väggen. Mjuka, cirkulära och föränderliga former där det utsuddade får finnas kvar, visar sårbarhet och utan att kokettera fångar en flödande identitet.

Therese Hurltigs målningar: "Bo Peep? Ah ha ha ha!", där Disneys Tre små grisar fått en obehaglig touch av sexuella anspelningar är

Therese Hurltig, "The Mermaid", 2022.

FOTO: PRESSBILD/BILDMUSEET

också fascinerande i sin tvektidighet. Det som ser sött och oskuldsfullt ut förbryllar här med dess antydningar på att locka till mer än bara skratt. Intill finns ett verk som än tydligare anknyter till sexualitet. Men motsäggelsefullt nog till den asexuella böjelse. Emie / Eva-Marie Elg visar i: "Asexual series: visningsex" och verket "HUMAN POWER BUT-PLUG by E-ME: Prototyp II 2023" på den klivenhet som kan uppstå i vår västerländska kultur, översköldj av tillgänglighet till pornografi och (tillkämpad?) öppenhet

för alla böjelser. Eventuellt kan en måttad inför detta läsas in i dessa verk?

Anna Zingmarks bord med de glidande kopporna i keramik med titeln "Vi sitter kvar tills alla är klara" är en tydlig bild av det som är på väg att förloras, en balans som brutits. Ett sammanbrott i antågande, men också en påminnelse om samtalen och det som viskats innan om vad som försiggått. Rebecca Sharps skulptur i stengodslera och nedbrytbart bioplast berör även den kollapsen. En kru-

ka som noggrant ringlats och bearbetats men som bägnat inför sin egen tyngd och av obalansen i stället förvandlats till något mjukt, levande och mångbottnat.

Kanske är Eric Seppas rumsinstallation "Fast emellan mitten med mig" den som närmast angriper det gemensamma temat på utställningen. Runt om oss som betraktare finns målningar med bråddjup både i perspektiv och motiv och på golvet jord. Han säger sig vilja gestalta människans idéer (som kan vara kortva-

riga) och det som kan skapa missförstånd och avstånd i stället för gemenskap. Det eviga flödet i våra webbflöden "det finns alltid något mer att titta på", något mer att indoktrineras av, något mer att roas eller förskräckas över, något mer att lära - kanske det skadar vår förmåga att vara kritiska? Att se vad vi är gjorda av och vad vi har ansvar för - att jorden skall fortsätta vara fruktbar? Sammantaget en masterutställning fylld av talanger och mognande insikter.

Marit Strandberg

Konst

Konsthögskolan masterutställning
I Cut across the Stream
Oliver Bugge, Linn Byrkjeland, Noa Costas Martin, Gideon Eillert, Emie // Eva-Marie Elg, Therese Hurltig, Kiril Prikazcik, Eric Seppas, Rebecca Sharp, Fredrik Zanichelli, Anna Zingmark, Jo Öqvist
Bildmuseet
Visas till den 20 augusti

Oliver Bugge, "Putto Sketch", 2022.

Fredrik Zanichelli, "Bojen var i slutänden borta (några dagar efter denna färd)", 2022.

Jo Öqvist, "Utan titel", 2023

Serien "Chelgis" är inspirerad av en 1000 år gammal muntligt traderad saga om den hårfagra prinsessan Chelgis som är fångslad av en demon.

FOTO: MIKAEL LUNDGREN

Konstnär tror på nya protester

KONST

Mahsa Zhina Aminis död i fjol skapade protester i Iran som regimen kvävde med våld. På årsdagen av hennes död var det vernissage för en ny utställning av den svensk-iranska konstnären Mandana Moghaddam.

Madana Moghaddam är övertygad om att protesterna i Iran tar ny fart i samband med årsdagen. Sitt senaste verk har hon döpt i solidaritet med iranerna som kräver sin frihet.

"What they gonna do with the inevitable growth of sprouts?" heter verket som är ett av flera nya och gamla som visas på utställningen "Kvinna Frihet Liv" på Bildmuseet i Umeå.

Verket är den sjätte installationen i serien "Chelgis" – inspirerad av den gamla persiska sagan om den hårfagra prinsessan Chelgis som hålls fångslad av en demon.

–Det föreställer kvinnohår som växer ut genom sprickorna i en mur, säger Mandana Moghaddam, som länge har arbetat med hår i sina konstverk.

I den islamiska republiken Iran ska kvinnor enligt sharialag dölja sitt hår. Att bränna slöjor och klippa håret blev därför en protesthandling i samband med demonstrationerna som följde på Mahsa Zhina Aminis död den 16 september i fjol.

Mandana Moghaddam kom till Sverige som kvotflykting 1987. Som konstnär har hon varit verksam både här och i Iran. Under den mer reformistiska tiden i Iran strax efter millennieskiftet återvände hon till sitt hemland. Hon representerade till och med landet på Venedigbiennalen 2005. Men när den nuvarande regimen kom till makten begränsades möjligheterna att verka i Iran.

–Om jag vill ställa ut där måste det godkännas av

Den svensk-iranska konstnären Mandana Moghaddam ställer ut på Bildmuseet i Umeå.

FOTO: PRIVAT

Irans kulturmyndighet och när de ser mitt namn blir det stopp eftersom jag har uttalat mig negativt om regimen.

Att samma sak skulle hända i Sverige kan hon inte föreställa sig. Trots att Borås kulturhus nyligen ville stoppa ett verk av den iranska konstnärskollegan Sadaf Ahmadi. Kommunen menade att verket kunde sära muslimer på samma sätt som koranbränningarna.

–Varför stoppa en konstutställning? Koranbränning är en sak, konst är något annat. Jag förstår faktiskt inte hur kommunen tänkte.

Mandana Moghaddam flyttade tillbaka till Sverige och kan i dagsläget inte återvända till Iran eftersom hon då löper risk att hållas kvar

där – eller till och med fångslas. Men förhoppningar finns om att i framtiden kunna besöka hemlandet.

–Om regimen sitter kvar och protester pågår så ansluter jag mig till dem så fort jag stiger av planet. Om den har störtsats är det första jag gör att hälsa på min mamma.

Modern har inspirerat ett av Mandana Moghaddams mest kända verk "Vinden bär oss med sig" som handlar om svårigheterna att komma i kontakt med modern efter flykten till Sverige på 1980-talet.

På flyktingboendet fanns bara en telefon och när Mandana Moghaddam fick eget boende och egen telefon gick alla pengar till telefonräkningen.

–I dag har vi kontakt när vi vill via Whatsapp. Världen förändras.

"Vinden bär oss med sig" är ett utomhusverk som sedan 2015 finns att beskåda på Umeå universitets huvudcampus, några kilometer från Bildmuseet. Utställningen "Kvinna Liv Frihet" visas fram till och med den 7 april 2024.

Viktor Andersson/TT

Utställningen "Kvinna Frihet Liv" samlar både gamla och nya verk av Mandana Moghaddam. Bland de nya finns "What they gonna do with the inevitable growth of sprouts?", den sjätte installationen i serien "Chelgis".

FOTO: MIKAEL LUNDGREN

KVINNAS DÖD BLEV STARTSKOTTET

- Protestvägen i Iran startade med 22-åriga Mahsa Zhina Aminis död.
- Mahsa Zhina Amini, en kurdisk kvinna från nordvästra Iran, greps av moralpolis i Teheran den 13 september 2022 för att hon inte ansågs bära sin huvudsjal på korrekt vis.
- Amini fördes till sjukhus efter att ha fått vad polisen hävdade var en hjärtattack – något som bestrids

av 22-åringens familj, som hävdade att hon utsatts för kraftigt våld mot huvudet. Den 16 september avled hon på sjukhus efter att ha legat i koma.

- Dödsfallet utlöste en rad av protester, som slogs ned hårt av myndigheterna.
- Enligt uppgifter har över 530 personer dödats och över 22 000 människor gripits och fångslats. (TT)

UTSTÄLLNING.

Glitter och hår i kamp för frihet

Att Mandana Moghaddams utställning öppnar på lördag är ingen slump. Det är årsdagen av Mahsa Jina Aminis död efter att ha arresterats av sedlighetspoliserna i Iran.

Mandana Moghaddam låtar nästan förvånad när hon konstaterar att hon varit i Sverige i 35 år. Det var i december 1988 som hon kom till Kristineberg i Västerbotten där hon blev kvar i nio månader. Efter det ville hon komma till en storstad – det blev Ljusdal.

– Det var svårt eftersom jag under tre år inte kunde utvecklas eller söka till högskolan. Så jag var väldigt frustrerad men sedan kom jag in på en konstskola i Göteborg, berättar hon.

Numera är hon en etablerad konstnär som bor i Stockholm. Hon har ställt ut i en rad olika länder och i Sverige har hon gjort många konstverk på offentliga platser. Bland annat kan man se "Vinden bär oss med sig" som står mellan Humanisthuset och Universitetsbiblioteket på universitetet. Det är en iscensättning av hennes rum på flyktingförläggningen i Kristineberg, och det påminner starkt om ett studentrum.

För tillfället befinner hon

Mandana Moghaddams utställning består av fem verk.

”De känner mig, de har varit på mina utställningar och hotat mig.”

Mandana Moghaddam

sig på Bildmuseet där hon har en utställning som öppnar på lördag. Den består av fem verk och alla berör det faktum att hon kommer från Iran. Ett av de två nygjorda konstverken ska föreställa en betongvägg, och i springorna mellan betongplattorna sticker det fram mänskligt hår.

– Man kan se att vissa hår har klippts av men de kommer ändå fram, och de kommer att spränga den här muren.

Det är inte utställningens enda verk med hår. Mitt på golvet står en mänsklig figur som består av hår och den som rör sig runt henne i jak-

ten på ett ansikte hittar inget. För att tydliggöra figurens belägenhet står hon i en glasbur, men längst ner tar sig håret ändå ut. Det är tydligt att hos Mandana Moghaddam tar sig håret – och det mänskliga motståndet – alltid fram.

Allt det här hänger förstås ihop med det iranska förbudet för kvinnor att exponera håret. Mandana Moghaddam kommer själv ihåg hur det var åren efter den islamiska revolutionen.

– Vi kunde bli fångslade eller slagna om vi inte hade slöja. De kunde komma in på arbetet eller komma hem till de som hade fest och fångsla

Underlandet är en serie av konstverket och den senaste delen kan ses i Bildmuseets entré.

kvinnor som inte hade slöja. Jag blev också fångslad.

Förtrycket har fortsatt men efter att Irans sedlighetspolis tog 22-åriga Mahsa Jina Amini eskalerade de folkliga protesterna. Lördag 16 september är det ett år sedan hon dog.

Hur är situationen i Iran nu?

– Jättedålig. De dödar människor varje månad, de tar flickor och våldtar dem och slänger kropparna någonstans.

Mandana Moghaddam har genom åren kunnat besöka Iran men nu gör hon inte

det längre. Det känns inte säkert.

– De känner mig, de har varit på mina utställningar och hotat mig, säger hon.

En anledning till att hon återvänt till Iran är för att använda en teknik som heter aina-kari heter Underlandet och refererar till Alice i Underlandet med former som påminner om nyckelhål, ljus, ögon och djur.

– Det här verket har ett djup och sprider samtidigt glädje. Något som inte liknar mina andra verk.

mig men det blev inte så bra, erkänner hon.

Bland annat har hon skapat ett nytt stort verk som sitter på väggen vid entrén till Bildmuseet. Serien med aina-kari heter Underlandet och refererar till Alice i Underlandet med former som påminner om nyckelhål, ljus, ögon och djur.

– Det här verket har ett djup och sprider samtidigt glädje. Något som inte liknar mina andra verk.

Lars Böhlin
lars.bohlin@vk.se

Mandana Moghaddam

Utställningen Kvinna för frihet visas på Bildmuseet från den 16 september till 7 april 2024.

Mandana Moghaddam är född i Iran men bor numera i Stockholm. På uppdrag från

Statens konstnärskåpa de hon 2015 utformade verket Vinden bär oss med sig, ett öppet rumiformigt uterbeton för Vindarnas torg på Umeå universitets campus.

KULTUR KONST

Utställningar.

10 konst- händelser att se fram emot

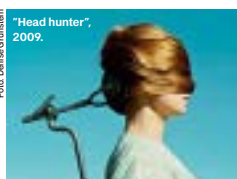
Klimatkonst och dialoger mellan konstnärer. DN:s konstredaktör Birgitta Rubín tipsar höstsäsongens mest intressanta utställningar runt om i Sverige.

Sara-Vide Ericson & Tilda Lovell

Bonniers konsthall, Stockholm, 30/8-29/10

1 Höstupptakten på Bonniers konsthall bygger på en dialog mellan Sara-Vide Ericson och Tilda Lovell, båda bosatta i Häl-singland. Deras duoutställning med storskaliga målningar och skulpturinstallationer har fått den långa, suggestiva titeln "Något mörkt ställde sig vid våra sin-nens fem trösklar utan att gå över dem" (en strof av Tranströmer). För konstnärerna sägs naturen och landskapet fungera som medskapare, material och motiv, och konsthallens gemensamma rum är tänkta att förmedla olika tillstånd.

Denise Grünstein, Minnesutställning

CF Hill 22/9-20/10, Artipelag, mitten oktober

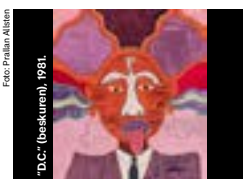
6 Fotografen och konstnären Denise Grünstein gick bort i förtid i början av sommaren, 72 år gammal, mitt i förberedelserna för en dubbelutställning. CF Hill, Stockholm, öppnar först med hennes sena verk, följt av Artipelags retrospektiv några veckor senare. Grünstein var född i Helsingfors och startade som stillbildsfotograf för Svensk Filmindustri. Senare blev hon en skicklig porträttfotograf och viktig inom den iscensatta fotografen – där hon blev sin egen regissör.

"Ernst Josephson. Måleri, poesi och musik"

Waldemarsudde, Stockholm, 9/9-11/2

2 I höst visar Waldemarsudde den första större presentationen av Ernst Josephsons verk på över tjugo år. Ernst Josephson (1851-1906) tillhörde på sin tid Sveriges mest nyskapande konstnärer, en tidig opponent mot den akademiska traditionen. I sitt måleri förenade han ett realistiskt maner med inslag från romantiken, symbolismen och sagan, därtill ett expressionistiskt uttryck. Efter insjuknandet i schizofreni 1888 tecknade han främst men utställningen lyfter även fram hans poesi och musik.

"Moki Cherry. En resa oändlig"

Moderna museet Malmö, 23/9-3/3

7 Norrländskan Moki Cherry (1943-2009) förenade måleri, skulptur, textil, mode och scenografi i sina färgstarka verk och kombinerade influenser från österländska religioner med västerländsk konsthistoria. Med sin man, musikern Don Cherry, startade hon Organic Music Society, och luckrade upp gränserna mellan vardagsliv och konst. "Scenen är hem, och hemmet är en scen", sa hon själv. Moderna museet i Malmö har ambitionen att ge en bred bild av Cherrys konstnärskap, inklusive en kreativ verkstad i hennes anda.

Konsthösten har dragit i gång med öppningar på gallerierna, följt av museer och konsthallar. Men ketchup-effekten efter coronapandemins alla framskjutna utställningar har klingat av. Många institutioner kämpar med ekonomin på grund av publiktappet som pandemin orsakat, plus inflationens kostnadsökningar. Utställningar ställs in, skjuts upp eller förlängs, märkbart bland annat på Nationalmuseum.

Flera tunga aktörer stänger dessutom för ombyggnad, exempelvis Arkdes efter helgen. Och veckan därpå stänger grannen Moderna museet sin stora sal för tillfälliga utställningar, eftersom taket är fuktskadat – en renovering som väntas ta ett år.

Trots det är konsthöstens utbud rikt, med några tydliga trender. Klimatkonsten är fortsatt het;

veteranerna Bigert & Bergström invigde nyligen "Sensing the Arctic", ett ambitiöst land art-verk på en tinande permafrostmyr i Abisko. Andra konstnärer skapar verk närmast i symbios med hotade djur och natur, däribland Sara Vide-Ericson & Tilda Lovell snart på Bonniers konsthall och Ingela Ihrman på Malmö konsthall. Och i helgen inviger Färgfabriken en trädgårdsinstallation av den finländska duon nabbeteri.

Denna säsong syns också en rad samtidskonstnärer i dialog, ibland i konfrontation, med äldre kollegor. Afroamerikanen Rashid Johnson ska iscensätta möten med verk i Moderna museets samling, Maria Friberg gör detsamma på Thielska galleriet och på Eskilstuna konstmuseum fortsätter Astrid Göranssons sina långa visuella samtal med

Augusta Strömberg (1866-1954), som i decennier var inlagd på Beckomberga.

Ja, återigen märks en renässans för egenartade verk av skolade konstnärer som insjuknat i psykisk sjukdom. Carl Fredrik Hill är aktuell i en bok av Maria Hall och september ut på Malmö konstmuseum, både i egen rätt och som förunderlig inspirationskälla för Mamma Andersson & Tal R. Och Waldemarsudde fokuserar på Ernst Josephson, vars sjukdomsteckningar hans unga släkting Per Josephson ska "vidareutveckla" på Galleri Lorentzon.

Birgitta Rubín
birgitta.rubin@dn.se

"Sirous Namazi. Pending"

Magasin III, Stockholm, 9/9-7/12

3 En utgångspunkt för Sirous Namazis separatutställning på Magasin III är ett verk i museets samling – en skulptur i form av ett turkost handfat. Den ingår i hans projekt "12:30", påbörjat 2015 och skapat utifrån hans familjemedlemmars minnen från hemmet i Iran, som de tvingades lämna hals över huvud 1978 till följd av revolutionen. Namazi har sedan 1990-talet utforskat teman som rör minnen, förlust och utanförskap. Allt i utställningen är nyproducerade verk: skulptur, broderi, installation och film.

Ingela Ihrman

Malmö konsthall, 30/9-14/1

8 Malmöbaserade Ingela Ihrman är brett uppmärksammad, särskilt sedan deltagandet på Venedigbiennalen 2019 och nu senast på Carl Eldhs ateljémuseum (t o m 1/10). Höstutställningen på Malmö konsthall är den hittills största presentationen av Ihrmans egensinniga skulpturer, installationer, video och performance. Lekfullt undersöker hon allvarliga frågor om naturens, kvinnans och mänsklighetens villkor. I handgjorda kostymer har hon förkroppsligat en jättenäckros som slår ut, ett fikon som delar sig.

"Gibca 2023. Forms of the surrounding futures"

Göteborgs konsthall m fl, 16/9-19/11

4 Tofte upplagan av Göteborgs internationella konstbiennal uppges vara en reaktion på "den känsla av permanent kris som råder i världen i dag". Biennalen säger sig arbeta med en mångfald av perspektiv och har anammat "ett utvidgat queerbegrepp", allt för att utmana dominerande tankemönster. Avsikten är att öppna för möjligheter till förändring och låta oss "öva inför andra möjliga framtider". Bland konstnärerna märks Tarik Kiswanson, Sandra Mujinga och Outi Pieski.

Loulou Cherinet

Bildmuseet, Umeå, 13/10-7/4

9 I sin konst rör sig Loulou Cherinet mellan det dokumentära och det iscensatta. I filmer och rumsliga installationer undersöker hon hur politik manifesteras i vår fysiska miljö, i våra kroppar och i relationer mellan människor. På uppdrag av Bildmuseet har Cherinet, som är professor på Konstfack, skapat en mäktig installation som publiken kan kliva in i och omslutas av. Den är inspirerad av historiskt panoramamåleri och en innergård nära hennes ateljé i Stockholm – en allmängligt strukturerad och boendemiljö att reflektera över.

"Maria Friberg. Nästan där"

Thielska galleriet, Stockholm, 16/9-3/3

5 Den fotobaserade konstnären Maria Friberg har bjudits in av Thielska galleriet för att skapa en dialog med samlingen – del av en satsning på att belysa museet i ett nutida ljus. Friberg har fått välja fritt ur markna Thielska konstsamling från förra sekelskiftet, med verk av i huvudsak manliga konstnärer, som hon speglar i ett urval av sina egna foton och videor. Fribergs verk uttrycker ofta en ambivalens inför den borgerliga mansrollen, vilket var utmärkande även för finansmannen Ernest Thiel.

"Klänningen gör mannen, haute couture – en ny era"

Liljevalchs, Stockholm, 13/10-11/2

10 Höstens modeutställning på Liljevalchs är den första som fyller hela annexet. Ovanligt nog utgår den också från en beställare och man, Fredrik Robertsson; en av ytterst få män i världen som mättbeställer handsydda kreaturer från haute couture-husen i Paris. Ett fyrtiotal av hans mest spektakulära plagg ska visas, från både tongivande och mer experimentella modehus. Med sin iögonfallande, könsöverskridande stil har Robertsson blivit en stilförebild på den internationella modescenen.

KONST.

Bostadsområde i Umeå har blivit panoramamålning

■ Bildmuseets nya utställning, "State Design" är en panoramamålning i stort format med Öbacka Strand som förlaga.

– Man kan se på området som en symbol för en tid och en arkitektur som är ganska generisk och standardiserad, säger konstnären bakom verket, Loulou Cherinet.

Bildmuseets nya utställning "State Design" ligger ett ögonkast från sin förlaga – Öbacka Strand i Umeå.

Den som förväntar sig geografisk korrekthet lär dock bli besviken.

Vissa delar i bostadsområdet saknas helt medan annat tillkommit.

Ibland stämmer perspektiven, andra gånger inte alls. Formatet är muralstort och utställningsrummet cirkelrunt som en arena.

– Jag vill att det ska vara omslutande bilder, ett slags 360 graders-måleri, berättar Loulou Cherinet på plats i Umeå några dagar innan utställningen öppnar för allmänheten.

Inspirationskälla är 1800-talets cyklorama – stora, turnerande panoramamålningar som var populära runt förrföra sekelskiftet.

Motiven kunde till exempel vara militära slagfält eller metropoler som Paris.

– Man kan se på Öbacka som en symbol för en tid och en arkitektur som är ganska generisk och standardiserad med former som upprepas om och om igen, tycker Cherinet.

Verket är gjort på uppdrag från Bildmuseet och konstprofessor Loulou Cherinet, som tidigare bland annat ställt ut på Moderna museet i Stockholm, har varit i Umeå under sommaren och arbetat.

– När jag har gått runt och tagit bilder har människor kommit fram och undrat om jag är mäklare eller om jag ska sälja. Är det enda sättet att förstå den här miljön? Som något något finansiellt? Vad är det här för socialt rum? Sånt har jag försökt utforska.

Frågor kring samhällsbygget kommer igen i flera av hennes tidigare verk.

– Jag har flyttat mellan

Den sociala ingenjörskonst som kännetecknat Sverige har både för- och nackdelar, tycker Loulou Cherinet som just nu är aktuell med verket "State Design" på Bildmuseet i Umeå. – Det är uttryck för en omsorg samtidigt som det kan bli väldigt programmerade miljöer.

FOTO: PER LANDFORS

Addis Abeba och Stockholm och tycker det är intressant hur till exempel ändringar i ett skattesystem går att läsa av på gatan i vilka som försvinner och vilka som blir kvar.

Den sociala ingenjörskonst som kännetecknat Sverige har både för- och nackdelar, tycker Loulou Cherinet.

– Det är uttryck för en omsorg samtidigt som det kan bli väldigt programmerade

miljöer. Ta en sån sak som placeringen av en parkbänk. Då är det på sätt och vis redan bestämt att här ska du sitta, det här är utsikten. Det kan vara svårt att värja sig från de här omsorgerna. Saker går förlorade. "State Design" visas på Bildmuseet fram till och med den 7 april 2024.

Inspirationskälla till nya utställningen är 1800-talets cyklorama – en sorts stora, turnerande panoramamålningar som var populära runt förrföra sekelskiftet.

ELIN AXELSSON
elin.axelsson@folkbladet.nu

Pssst!

Den 13 oktober öppnar Bildmuseet i Umeå en utställning med Loulou Cherinet. Ett fyrtio-tal, fyra meter höga, sammanfogade målningar omringar besökaren med illusionen av stadsmiljö.

Loulou Cherinet ställer ut i Umeå.

Bild: LOULOU CHERINET

www.bildmuseet.umu.se

Aftonbladet
2023-10-08

KONST.

Utställningen visas till den 7 april 2024.

Loulou Cherinet har använt en färgskala som känns igen från människors vardagsmiljöer, berättar hon.

Öbacka strand plockas in som en groda på museet

■ Ute bland husen på Öbacka blev konstnären Loulou Cherinet tagen för en mäklare – men vad hon gjorde var att samla in en hel innergård till en ny utställning. På fredag öppnar State Design på Bildmuseet.

– Det är lite av ett stort experiment. En möjlighet att prova en skala jag inte arbetat i förut, säger Loulou Cherinet på plats på våning tre på Bildmuseet.

Vi står omgivna av en ny stadsdel som vuxit fram här i salarna sedan i somras - ny, men inte på något vis obekant. För förlagan finns alldeles utanför fönstret. På gigantiska pannåer återfinns nu välbekanta fasader, balkonger och garagebyggnader från lägenhetsområdet på Öbacka strand - transformerade till den nya verket State Design som öppnar på fredag.

– Lite som att plocka upp en groda på marken och lägga den på en helt ny plats, säger den Stockholmsbaserade konstnären som i veckan lade sista handen på det storstor-skaliga verket.

– Det är skulptur, arkitektur, ett skapande av ett rum i rummet. Jag letar ett språk under arbetet.

Verket refererar till 1800-talets panoramamå-

”När människor kommit fram och pratat har frågorna alltid varit; ska du sälja? Är du mäklare?”

Loulou Cherinet

leri och det så kallade rundmåleri som blev populärt vid den tiden, ofta visat i turnerande utställningar för en befolkning vars bildseende och rumsliga villkor vid denna tid radikalt omförhandlades.

– Bilder får plötsligt en förhöjd betydelse, städerna växer fram som en ny struktur att röra sig i, närmast som en film, en ny värld att tolka, konstaterar Loulou Cherinet, som utifrån detta nybyggda område på Öbacka nu söker spår av en samtida politik, ekonomi och ideologi.

Utifrån fotografier från en utvald innergård på Öbacka strand har en cirkelformad struktur byggts upp i salen, där sjuk av pannåer överlappar varandra och skapar forskjutningar och oväntade djup och perspektiv när besökaren rör sig i rummet.

– Det är en serie av lögnar som måste till för att få en bild att framstå som trovärdig. Det intressanta är ju ofta det som inte syns, säger Loulou Cherinet om valet av Öbacka strand som med sin generiska struktur representerar något vi känner igen som Sverige och som samtidigt är en miljö som skapats för att programmera våra beteenden.

– Det kan vara en bänk som placerats vinklad mot solen, eller annat som bara är uttryck för omsorg och

Det är skulptur, arkitektur, ett skapande av ett rum i rummet. Jag letar ett språk under arbetet, säger Loulou Cherinet, konstnär baserad i Stockholm som arbetat på plats i Bildmuseet sedan i somras.

FOTO: PER LANDFORS

välvilja. Men det är ju hårt inbyggda värden och värderingar som styr. Det intressanta där är ju vad som händer när vi agerar fel, säger Loulou Cherinet som också reflekterat över den byggda miljön som ett ekonomiskt kapital och det utanförskap och det innanförskap som konstrueras och reproduceras i våra miljöer.

– När jag stått och fotat har det slagit mig hur folktomt det ofta varit. Men när människor kommit fram och pratat har frågorna alltid varit; ska du sälja? Är du mäklare?

Med verket reflekterar Loulou Cherinet också över samtidsmänniskans förhållande till bilden, hur

bildberättandet i dag tagit över hela vår perception med sina olika lapptäckten av verklighetsframställningar.

– Ja, som sagt; en serie lögnar. Men jag tänker att besökaren får måla klart. På det sättet har jag också skapat ett tomt socialt utrymme här, där man kan kliva in och reflektera över vad man kan använda det till.

Verket är skapat på uppdrag av och för Bildmuseet och invigs under fredagens Art Friday..

– Det känns roligt att kunna samarbeta kring ett plats specifikt verk och använda Bildmuseet som plats och i dialog med ett konstnärligt verk, säger museiintendent Anders

Loulou Cherinet är utbildad vid Addis Abeba University School of Fine Art & Design och Kungliga Konsthögskolan i Stockholm. Hon bor i Stockholm och är professor i fri konst vid Konstfack.

Jansson, curator för utställningen.

Sara Meidell
sara.meidell@vk.se

Loulou Cherinet

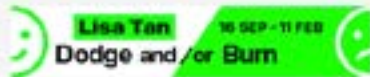
Loulou Cherinet (f. 1970, Göteborg) är framför allt känd för rumsliga installationer för film och rörlig bild, ofta i tvärdisciplinära samarbeten.

Hon är utbildad vid Addis Abeba University School of Fine Art & Design och Kungliga Konsthögskolan i Stockholm. Hon bor i Stockholm och är professor i fri konst vid Konstfack.

Utställningen State Design är skapad på uppdrag av och producerad av Bildmuseet.

Vernissage i samband med Art Friday på fredag den 13 oktober 17-21.

PENDING

ÄR DU KONSTNÄR OCH BEHÖVER HJÄLP?
SÅÄ KONSTNÄRERNAS HJÄLPFOND 08.717 31 01

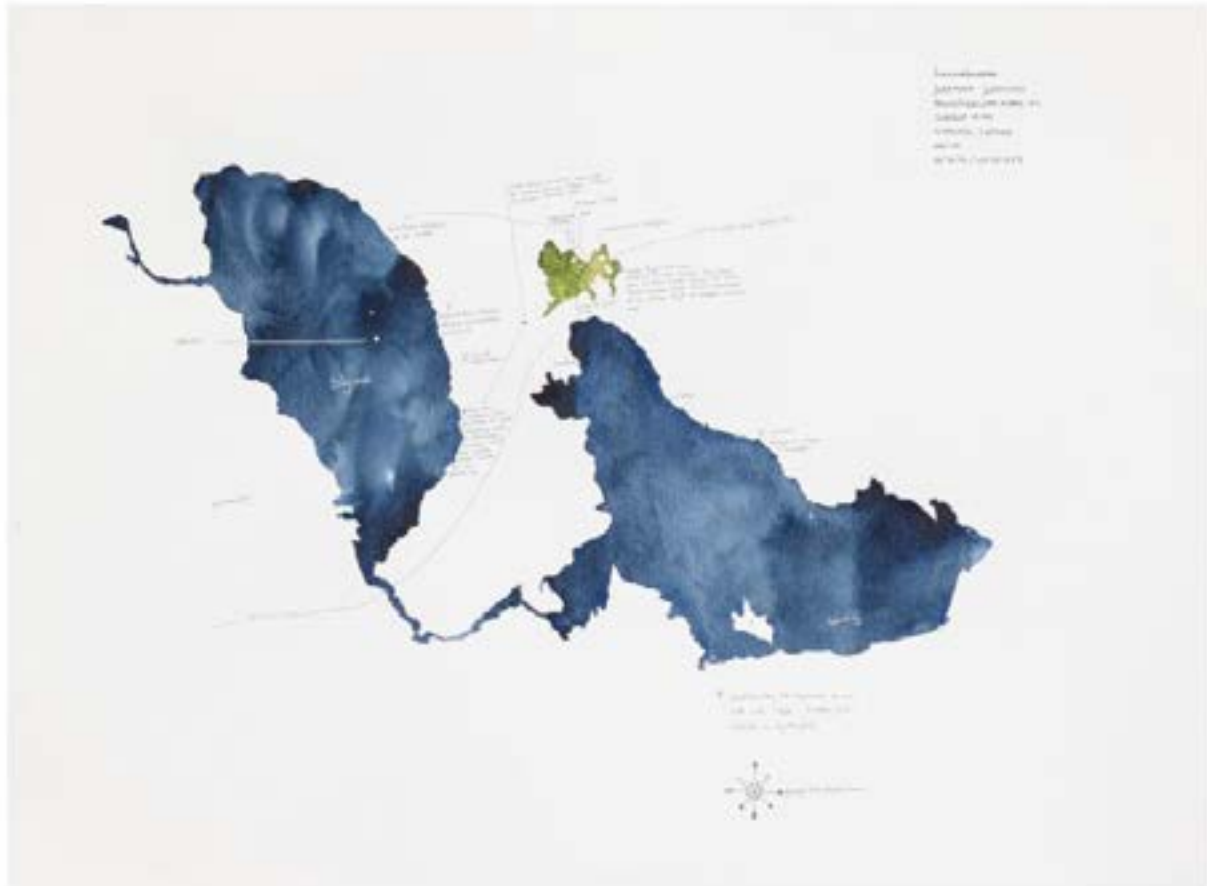
RECENSIONER

Ner till norr på Bildmuseet

SEBASTIAN JOHANS · 14 JULI 2023

En isbit som smälter i realtid låter inte som ett särskilt upphetsande videoverk. Men Hans Rosenström är bra på att skapa stora effekter med enkla medel och i "Folgefonna" följer han i storlagen enkelhet hur en bit is från den norska glaciären som har gett verket dess namn smälter i hans hand. Det tar 50 minuter och sex sekunder för den knytnävsstora biten som har byggts upp under fyra århundraden att helt återgå till flytande form.

KATARINA PIRAK SIKKUS ARKIV: PIRAKS OCH KLEMENTSSON'S VANDRINGSVÄGAR OCH FÖRFÄDERS BENMÄRKEN, 2021

Videon är bra placerad i rummet på Bildmuseet och flimrar förbi i utkanten av betraktarens blick också om denne inte stannat upp framför verket under hela smältningsprocessen. Femtio minuter förflyter snabbt och verket blir en bra bild av tidsplan som kolliderar. Planeten bygger mycket långsammare än vi river ned. Det låter övertydligt, visst. Men så är det också övertydligheten som är Rosenströms egentliga motiv i det här verket.

"Folgefonna" är i gott sällskap. "Ner till norr - Samtida konst i Arktis" är en rätt magnifik samproduktion av Portland Museum of Art, i amerikanska Maine, Bildmuseet och Listafafn i Reykjavik och samlar ett trettiotal samtida konstnärer som binds samman av att de är verksamma i eller i närheten av polcirkeln. Joan Jonas, Måret Anne Sara, Katarina Pirak Sikku, Superflex, Frida Orupabo, Magnús Sigurðarsson och Anders Sunna är några av de deltagande konstnärerna/konstnärsgруппerna.

ANDERS SUNNA, TORNE STYX, 2021. FOTO: MIKAEL LUNDGREN/BILDMUSEET

Sunna inleder för övrigt utställningen med målningen "Torne STYX", som är det första besökaren möter vid ingången till utställningen. Målningen, som visar döden som stående vid en älv sneglar på sin klocka, är inte bara en av Sunnas bästa, utan är också placerad så att bildens landskap direkt knyter till landskapet utanför fönstret på rasande elegant sätt. I målningens vatten kryllar knappt urskiljbara några av de oförrätter som är ständiga teman hos Sunna. I den rörliga älven utanför fönstret finns en antydning om att de problem Sunna pekar på (förtryck av urfolk, miljöförstöring, nationalism osv) kommer att få sin fortsatta förstärkning när man fortsätter in i utställningsrummen.

Det blir förstås mängder av domedagsperspektiv på klimattemat. Smältande isar, utfiskning, en hel undervattensvärld som vi tar livet av snabbare än vi utforskar den. Och självfallet också en given glidning mot den på många sätt alltjämt pågående koloniseringsprocessen av områdets många urfolk. Och en vidare, lyckad och lika självklar, panorering till Frida Orupabos snabbt och välförtjänt kanoniserade bilder av svarta människor fångade i en historia dikterad av vit överhöghet. Allt förtryck sitter ihop.

FRIDA ORUPABO, UNTITLED, 2019. © COURTESY OF THE ARTIST

Det är en mörk samtid som får en belysning. Men det finns ändå inget av förnumstig norr". Utställningen nöjer sig inte med att vara en konstaterande problemformulering – kanske särskilt i Bildmuseet täta hängning – finns snarare en stark känsla av motmot utpekade problemen får en lösning, förstås, men väl en känsla av att de bemöts med är över oss. Vi sjunker i snabb takt. Men vi gör det i varje fall inte uppgivet och utan l upplyftande att röra sig mellan verken och utställningsrummen. En mycket framgångs sampling av en bekant svanesång. Vi har roligt på vägen ner.

Sebastian Johans

Bildmuseet, Östra Strandgatan 30 B, Umeå. 26 maj 2023 – 14 januari 2024

MARÉT ANNE SARA, WEAR YOUR DOWN AS YOUR UPS, COUSE THIS DANCE WILL TWIST YOU INSIDE OUT, 2021. FOTO: KARL ALFRED LARSEN